

1054 / 3

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ქვემოთ

№ 11
ნოემბერი
1954

საქართველოს
საბჭოთაო
ბიბლიოთეკა

ამ სურათზე მხატ-
ვარმა ასახა ლენინის
შეხვედრა რევოლუციის
მებრძოლებთან — მუ-
შეებთან, ჯარისკაცებთან
და მატროსებთან პე-
ტერბურგში, სმოლნის
შესასვლელთან, რომელ-
იც 1917 წელს დიდი
ოქტომბრის სოციალის-
ტური რევოლუციის
შტაბი გახდა.

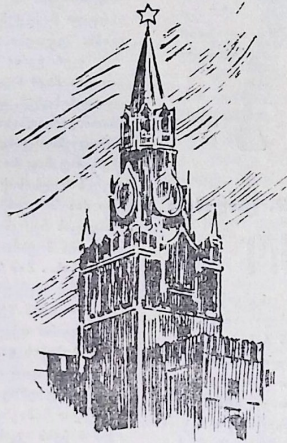
„ოქტომბერი სმოლში“
სურათი 6 ოსტავერისა

პ ი თ ნ ე რ ი

საბარტველოს ალკკ ცენტრალური კომიტეტის
ყოველთვიური საბავშვო ჟურნალი

№ 11
ნოემბერი, 1954 წ.
წელიწადი XXVIII

7595

გ ა მ ა რ ჯ ო ბ ა , ო ქ ტ ო მ ბ ე რ ო !

აშრილდა კიდით კიდე
შემოდგომა ოქროსფერი
და სიმღერით შემოვიდა
საყვარელი ოქტომბერი.

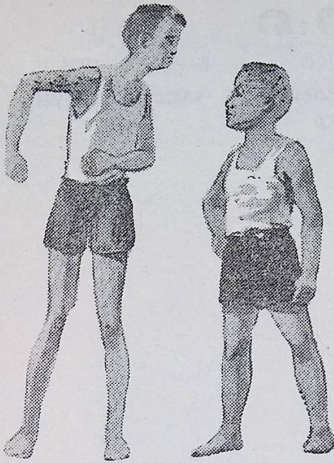
ოქტომბერი დადაუნული,
ქვეყნის გულის გამოეღება,
ჩვენი მხარის გაზაფხული
და მსოფლიოს გათენება.

ქუჩებს ხალხი მოსდებია,
ბრწყინავს გზა და შესახვევი,
ეს რამდენი დროშებია,
ან რამდენი ყელსახვევი!

გამარჯობა, ოქტომბერო,
აღისფერად დადაუნულო,
შემოდგომაგ ოქროსფერო —
ჩვენი ქვეყნის გაზაფხულო!

ნაზი კილასოვი

ბიორგი შამპერაშვილი

ნახ. შ. ცხადაძისა

ნიკო და სიკო

მეგამ კარგად შეიძლება, ეწოში მღვარ ცაცხვის კენწე-
როებს ასცდა და კრამიტით დახურული სახლის აივანს მი-
აღვა. დღლის ნიაგი ჩაღვა. აივანზე თანდათან ჩამოცხა.

აივანს თავსა და ბოლოში გაშლილ ლოგინებზე ორი
ბები გაშლარითულიყო. ერთი გულაღმა იწვა, მეორე პირქვე;
ორივეს თვალი დახუჭული ჰქონდა, ორივე თავს იმძინარებ-
და. დროიადრო ერთმანეთს მალულად გაკებდავდენენ, თან ყუ-
რი ფეხწაღად ეტირათ და ეწოში მოფუსფუსე ძია შიოს ხა-
ლისთან ამოახილს უსმენდენ.

— ადექით, ბიებო, გათენდა, ვერა ხედავთ მზე სად
წამოვიდა?.. ადექით, ნიკო, რა ხანია დედაშენი მინდორში წა-
ვიდას.. ადექით, სიკო!..

აივანზე შემოვირიო მზის მხურვალე სხივები აცხუნებ-
და, თვალეში უტყვრტინებდა, ოფლის ახსამდა ბიებებს; ლო-
გინს მაინც არ ეთმობოდათ, ყურს არ იბერტყავდენენ, თით-
ქნის ეწოდან უფროსის ძახილი კი არა, სკებიდან გამომდრე-
ბული ფუტკრის უწრუნველი ბზული ესმოდათ.

ძია შიოს კი მოთინებდა თანდათან ეკარებოდა, ბრაზ-
დებოდა. მისი ტბილი მძა თანდათან ბოსდებოდა, გაბზარუ-
ლი წარივით ფრიალებდა.

— ადექით, თქვე... ადექით, ჩქარა ბარტყუნა შეკაწმეთ
და ორიოდ გზა წყალი ჩამოიტანეთ, ბოსტანი გადავიხმას!..
ადექით, თორემ ბარტყუნას დღესვე გავყავი და წყალს ზურ-
გით გაწოდივინებთ!

ამ მუქარაზე ბიებმა შეიმშუშენენ, ჯერ ერთმანეთს გადა-
ხედეს, მერ თვალი გააპარეს ეწრესენ, სადაც ჩაღისფერი
სახეობა ახლადგათბულ ძურწა ბაღასს მადიანად ახრამე-
ნებდა.

ეს კობტა სახედარი შარშან გავაფხულზე ერთმა მესაც-
რემ გაატარა ამ სოფელზე. მესაღვე ჯერ საცრემო გაყალი,
მერ ხაჯაროდ გამოაცხადა სახედარსაც ვყალიძო... ნიკოს და
სიკოს პირველი დანახვისთანავე თვალში მოუვდათ ყურებ-

ბარტყუნა ლონიერი სახედარი და ახლა ამის გავონებაზე ზომ
ძია შიოს ეშმაკებოვით შეურუნდენ, ოღონდ ეს სახედარი
გვიციოდ და რასაც გვთხოვ, სიტყვის უთქმელად შეგასრუ-
ლებთო. შიო დაფიქრებული იდგა და ყუყმანობდა.

ამ სოფელში სახედარი იშვიათ მოვლენას წარმოადგენ-
და, ამიტომ ცხადა, მისი ყიდვის სურვილი არავის გამო-
ინინა... პირქვით, სოფლის ცუდლუტმა ბიებმა სიცილიც კი
დააყარეს მესაცრეს.

როცა გაწილებული მესაცრე თავის სახედრიანად გზას
დაადგა, ძია შიო კოვლობით უკან დაედგენა და რამდენიმე
წუთის შემდეგ ყველას გასაკვირად ნიკო და სიკო სახედარს
მხიარული ყუინით შინისკენ მიაჩაქაქებდნენ.

იქ მყოფთაგან ასე უცებ ვერავინ მიხვდა თუ რისთვის
უნდა გამოეყენებინა ძია შიოს ეს ყურებბარტყუნა სახე-
დარი, ამიტომ ასე დაასკვნეს: ხეიბარ შიოს ყვარჯვით სი-
არული მოსწყენია, ახლა ამ სახედარს კობტა უნაგირს დაად-
გამს, შეჯღვება და სოფელ-სოფელ ისე ივლისო...

ჯერ ვერც ნიკო და სიკო მიხვდარიყვნენ, ეგონათ, კე-
თილმა ძიამ ნატვრა შეგვისრულაო და ბარტყუნას ხან აღმა
დააქუნებდნენ, ხან დაღმა. ვერ მიხვდარიყვნენ, რომ მარტო
მათი გარათობისათვის ანგარიშთან შიო სახედარს თავის ეწო-
ში არ შეიყვანდა; ვერ მიხვდარიყვნენ და არც ის იყოლ-
დნენ, თუ მათ სიამოვნებას მალე ბოლო მოეღებოდა.

სახედარის ყიდვის შემდეგ რამდენიმე დღის განმავლობა-
ში ძია შიო გამოვლებით საჩხეში ივდა და გულმოვლინედ
რადაცას ჩოკინდა ალესილი წაღლით. საჩხეიდან ხან ხელ-
ჩიოს ხმა მოესმოდათ სახედართან მოთამაშე ბიებებს, ხან შა-
ლაშინის... ძია შიო შეუხუტებლავ მუშაობდა, დაბალი ხმით
რადაცას დუდუნებდა, უღაბებში იღიმებოდა.

— ითამაშეთ, ბიებო, მოასწარით, მალე... კაი უღელს
დავადგამთ თქვენც და მაგ ჩოკინსაც!

ბიებების გაცივებს სახედარი არა ჰქონდა, როცა ერთ
მშენიერ დღით საჩხეიდან კობტა ორთავლა ჟერემ გამოხრი-
ვინდა. ურეგზე უწარმანარი კასრი იდგა, ჟღერზე წერალი
ჯაჭვით მიმაგრებული. კოფოზე ძია შიო ივდა, იღიმებოდა
და ბიებებს დასძახოდა, აბა, თუ მუხლში ძალია გაქვთ, მომ-
ყვითო!

გაცივებული ბიებმა ურემს უკან დაედევნენ, როცა კარ-
გა ხნის სიარულის შემდეგ ძია შიომ სახედარი რუს სათავეს-
თან შარჩერა და კასრის ავსებას შეუდგა, მხოლოდ მაშინ
მისვდნენ...

სოფელი ურწყავ ფერაობზე იყო შეფენილი. წყალი
შარაგვის დაღმა გაშლილ მინდვრებსაც არ ყოფნიდა, ამი-
ტომ ეწოებო "გაფხულობით უღდაბნოსავით იხრუეხოდა და
სიცხის აღმურში იწვოდა.

ნიკო და სიკო პირველ ხანებში ახლ საქმეს ხალისით
ეყოლებოდნენ, კოფოზე მორიგვითი იხსდნენ, მთელი დღის
განმავლობაში ეწოდებოდნენ წყალს რუს სათავედან.

სულ მალე ძია შიოს მოტკეპილი კარმიდამო ამწვანდა
და წალკოსტ დაემსგავსა. მთელი გაფხულის განმავლობაში
გამოუღელვალად ჰქონდათ ქორვა კიტრია და მწვანელი, პამდო-
რი და ნეღლი ლობით, ჩაშაქრული ნესვი და საწამორო.

მაგრამ მალე ეს გართობა შემაწუხებულ ვალდებუ-
ლებად გადაექცა; სახედარის მოვლა, ურმის გამართვა,
წყლის ზიდვა და ბოსტნის რწყვა მოსწყენიდა. თანდათან
მოიღუშნენ, ძია შიოს ბრძანებას გაურბოდნენ. საქმეს
ერთმანეთზე ავდებდნენ, მერ მთელი დღით ტალაზე საცულ-
ლებოლად იპარებოდნენ და ამის შემდეგ კეთილ ბიძას თვა-
ლებში ვიღარ უყურებდნენ.

ახლაც, ამ დღით, ბიჭები სათევზაოდ წახვლას აპირებდნენ, როცა ძია შოის ძახილი შემოვიდა.

— ირვიე ვაჩუჭებული იჯდა, როგორც კარგად იცოდა, რასაც ნიშნავდა ახლა ძია შოისთან შეხმაინება და აივანზე გადადგომა. ამ პაპანაქება სიხეხის ცაცხვის ჩრდილის დამოზნადა რუს სათევზე წახვალა... მერე განა ერთსულე?..

— ადე, არ გეხმის, შენ გეძახის: სიკოლა!

— ძალიან კარგად შესმის... სიკო კი არა, ნიკოლა...

აივანზე ისევ სიჩუქე ჩამოვარდა. ბიჭები ერთმანეთს ჯებრიანად გასტყროდნენ.

— ადეკით, თუ გინდათ, რომ მალე ბალზე ავიშვათ, ადეკით!

წვივიდან ჩამიწოში არ ისმოდა. ბიჭები მოაჯირის ქუჩურტუნებიდან ხან ძია შოის ვასტყროდნენ, ხან ქვევით, ბაღში თვალისმოძვრად შეწითლებულ უსარმაზარ ბლის ხეს.

— ეს ბალი რაღა გახდა, რომ შემოძიქდა და ზეღ არ გვიშვებს, ჯერ არ დამწიფებულაო! — წაიბურტყუნა ნიკომ და სიკოს გახედა.

— შენი ბრალია, შარშან მკვანზე რომ ამიყვანე და კინაღამ ორივე თან გადავყვივით! — ჩურჩულოთივე უპასუხა სიკომ.

მთონინებადაკარგულ შოის ცხადია, მათი ჩურჩული არ გაუგონია, ბერი ჩაიქნია, ბოლმანად ახედა აივანს, საჩხეში მიბზუდა ბარტყუნას საბურთი შესხანა და ურმისკენ წაიყვანა სახედარი ფეხს ოთრედა, ახლად გათიხული ბალახი არ ეთმობოდა, გადმოადა.

— ადე, ადე... ვაღმოდგი ფეხი, შე ტილო, შენ რაღა დღერი გაქრება?! აი, ახე... ჩოოქი!

მალე აივანზე გატრულუმა ბიჭებმა ჰიშკრის ჰრიალი და შარაზე გასული ურმის ხრიგინი გაიგონეს.

ურმის ნსურთი მისწულა თუ არა, ბიჭები აიქოჩნენ, ლოგინებიდან წამოხტნენ და ერთმანეთისაკენ გაიყიეს.

— სულ შენი ბრალია, რომ ძია ეწვალა, — წამოიძახა დაბმული სიჩუქის შემდეგ ნიკომ და მუშტი ცხვირწინ შეუთამაშა სიკოს.

— ჩემი კი არა, შენი ბრალია! — შექვირა სიკომ და ნიკოს მუშტი აიწუნა და არ ჩააგლო, თითქოს ცხვირწინ ცაცხვის ფოთოლს უთამაშებენო, თან მშვიდად დაუშვა:

— აბა, კარგად გაიხსენე, ვინ შეკაშმა გუწმინწინ ბარტყუნა, წყალს ვინ ეზიდებოდა?

— იმის წინ ვიღა ეზიდებოდა?..

— იმის წინაც მე... რაღომ მჩაგრა?.. პატარა რომ ვარ, იმიტომ?..

— იპ, პატარა! — ახითიოდა ნიკო და ტაში ტაშს შე-მომპრა, — პატარა კი არა, მოკლე ხარ, მოკლე!

— შენა? შენ ვიღას დასცილო, გადაბმული!

ისევ შეიჭყუმა ნიკოს ოთხები, ისევ ათამაშდა სიკოს ცხვირწინ მუშტი. სიკო ისევ გაუწარგვლად იდგა და ცნობისმოყვარეობით აღდგებდა თვალს ამ მუშტის მოძრაობას.

მართლაც ძალიან სასიკოლონი იყვნენ ამ წუთში ეს მამლაყინწებივით შეძიქლავებული ბიჭები. სანამ საწოლიზე საბაწწვარეული იყვნენ, ცხადია, მათ შორის გარეგნული განსხვავება არ ჩანდა, ახლა კი, როცა ფეხზე წამოდგნენ და ერთმანეთს შეეჯახნენ, ნამდვილად მსატერის კლამით დასაბატ სურათს დაემკვასნენ.

ნიკო ორმოვერზე შემდგარ აბელასავით მაღალი და აქანჩული, ძვალწვრილი, მაგრამ მოქნილი ბიჭი იყო. წერსავით წარმეტლებულ გამბარ კიხერზე ვუკაცის მუშტისოდენა ქერითიანი კომში თავი ენა. წვრილ, ჰროლა თვალებს მუღამ მოუსვენრად ადციებოდა... თავის ბიძაშვილზე

თითქმის ორჯერ მაღალი იყო და ალბათ ამიტომაც ეძახებდნენ გადაბმულს.

რაც შეეხება სიკოს, ალბათ ნათქვამიან უკვე მისტყუ-დით, დაბალი, ძვალმსვილი, მკვრივი და ჩანასკული ბიჭი იყო.

აივანს მოაჯირთან ქანდაკებებივით გაშუშებულებს, გულ-მოსულებს და ერთმანეთს ჯებრით ანთებულებს, დავიწყებოდა ის გაულითადი მეგობრობა, რითაც ისინი მთელს სოფელში ერთმანეთს იყვნენ. დავიწყებოდა, რომ მუშად ერთად დადიოდნენ, კლასშიც ერთად ისხდნენ, სულ ბოლო მერხზე; ვაკეთილდეს ერთად ამხადებდნენ და თითქმის ერთნაირად (საშუალოდ!) სწავლობდნენ.

ამ წუთში ვერავინ წარმოადგინდა ამ ორი ბიჭის მეგობრობას... მართლაც არავინ იცოდა, ვარდა ნათესაობისა, რამ დაავსებოდა ეს არც ერთმანეთისაგან ამრიგად განსხვავებულ ბიჭი... იქნებ სწორედ გარეგნულმა განსხვავებამ ისინი თითქმის აცხადებდნენ და რაღაცას უმატებდნენ ერთმანეთის გარეგნობას.

ამ წუთშიც, ვინც აივანზე გაფხორილ ნიკოს და სიკოს დაინახავდა, სასუღამოდ დაინახებდნენ მათს წყარქალებულ კიბეებს, გავრთლებულ სახეებს და ბრაზით ანთებულ თვალებს.

ორივე ახლა ურმის კოფოზე მგდარ ძია შოიზე ფიქრობდა; ებარლებოდათ, მაგრამ, როგორც ჩანდა, საკუთარ თავს სიკო უფრთხილდებოდნენ.

ფოო უკვე თავისი საწოლიკენ მიბრუნდა, ნიშნისგებთ რაღაც ჩაიბზულუნა, სწრაფად ჩაიცვა, კიბეზე დაეშვა და ეწოლდა გაცივდა.

„შეშე ამ ეშმაკს, — გაიფიქრა ნიკომ, — ძია შოის გულის მოგება უნდა, უნდა დამასწროს და... ახლავე წამოვეყვივო...“ რამდენიმე წუთის შემდეგ ორივე ქულდამოვლელი გარბოდა სოფლის შარაზე... ძია შოისკენ... * * *

პირველი გზობა წყალი, ცხადია, ერთად მოიტანენ... ძია შოი კოფოზე იჯდა, ულგაშეში ილიშებოდა და ხნადაბალი ძახილი ახმენებდა აღმარებულს ქვენიოთ მომავალ ბარტყუნას. ბიჭები უკანაიდან აწევობდნენ ურმის.

მეორე, მესამე და მეოთხე გზობა ბიჭებმა მოიტანეს. ხმა-ამოღებულად უკეთებდნენ კასრის ნიკანს რეზინის მძლს, რწყავდნენ ბოსტანს და უხალისოდ ისევ რუს სათავეზე მიეშურებოდნენ.

ბიჭების ხმაურს გაიგებდა თუ არა, ძია შოი საფუტკრიდან გამოვიდოდა, ბიჭებს გადახედავდა და დიმილით დასძახებდა:

— აი, ყოჩაღ... აი, ყოჩაღ...თ!

მეექვმე გზობა ყველაზე მძიმე და დაუსრულებელი ეჩვენათ ბიჭებს... ჩამოვლდა. ისე საშინლად ჩამოცხა, რომ სუნთქვა პირდა. ოდო წურწურით ჩამოსდებოდა, ბოსტანი კი ჯერ ისევ ნახვრად მოსარწყავი იყო. ძია შოი არც ეწოში ჩანდა, არც საფუტკრეში. ნიკომ სახედარი გამოეშვა.

— ბარტყუნა დაიღალა და ჩვენც! — დამარჩინე ხვალ... ახლა კი... ეშ, რა კარგია ახლა ბალი! სიკომ მოწყენით გახედა ბლის ხეს.

— გინდა, ახლავე დაგაძვინო, ვციო, შენც ჩემსავით გაგაშრა ყელი! — ეშმაკური დიმილით ჩახედა ნიკომ სიკოს.

— მინდა... მინდა, მაგრამ ძია შოი რას იტყვის? — ჩურჩულით შეეკვირა სიკო და მიმოიხედა:

— ამოდენა წყალი მოვუხდეთ, რა უნდა თქვას?... ან არა და, რას გაიგებს, ალბათ, კოლმურენობას კანტორაში წავიდა. დაცივანებს...

— მერე, ხეზე როგორ უნდა ავიდეთ?..

— ეს მე ვიცი... — ღიმილით ჩაიფრუტუნა ნიკომ და ბალსკენ დაეშეა. სიკოც ფრთხილი ნახვილი დედევნა, ყოყმანობდა, გული ხან წინ ეწეოდა, ხან უკან. თითქოს უკან ძია შიო მისდევდა, აფრთხილებდა, სტუქსავდა; მიხედ-მოხინავდაც, გასათბი ძურწა ბალახი წვლამდე სწვდებოდა, მძარღვევდა და მსხმოიარე ბლის წითლად დახუნძლულ ტოტებს გაკურნებდა. კარგად რომ მიუახლოვდნენ, ნიკო უცებ ბალახში ჩავსვდა, სიკოსაც ანიშნა ჩაწევიო და ფრთხილი ხმით დაისასნა:

— ძია შიო ბლის ქვეშ ყოფილა... —

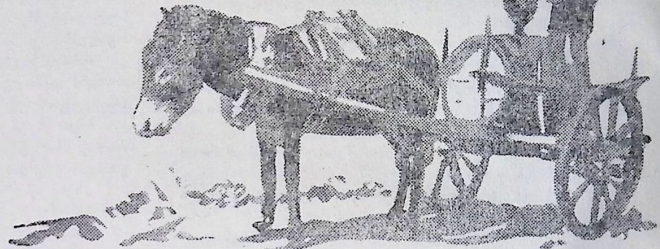
ერთხანს გაუმძვრელად იწვნენ მზისგან ჩახურებულ ბალახში. თავზე ფუტკარი, პელები, ათსგვარი მწერები დასტრიალებდნენ, ყურში რაღაცას ჩაბზუოდნენ. ნიკომ თავი ფრთხილად ამოყო ბალახებიდან, კისერი წაიგრძელა, დიდ-ხანს ბეჯავდა დაკვირვებით ათვალერებდა უზარმაზარ ხის ქვეშ გაშლილ ჩრდილს. მერე ისევ ბალახებში ჩარგო თავი და სიკოს ახარა:

გაზაფხულს, ნაყოფი შეთვალდებოდა თუ არა, ბლის მსხვილ ტანს ძირიდან ტოტებამდე ისე შემოძებვდად ხოლმე, რომ ეკლის კონებში კატაც კი ვერ აძვრებოდა.

შოდა ამიტომ ბლის ქვეშ გაშლილ ხალჩიზე გულარეხინად ეძინა ძია შიოს. რა ცოლად, თუ იქვე, გაუთიავებ ბალახში ნიკო და სიკო ყურებდაცქვეტოდა ისხდნენ და უთვალთვალდებდნენ, ხან მას, ხან ბლის ხეს.

ბალახში განახლები ბიჭები ეკვებოდნენ, იქნებ ძია შიო თავს იმძინარებეს, რომ მარჯვე დრის დავეტატანოსო, ამიტომ აყოფნებდნენ... მართლაც ისე მოხერხებულად იწვა, რომ მის თვალს არაფერი გამოეპარებოდა. თვალები თითქოს, განგებ სანახევროდ ღია დარჩენოდა, პირზე ჩვეული ღიმილი დასთამაშებდა...

მაგრამ ვაი რომ ასე არ იყო! ბიჭები დარწმუნდნენ, რომ ძია შიოს ღრმად ეძინა... ხერი-ნავდა.

რწყავდნენ ბოსტანს და უბალისოდ ისევ რუს სათაგებ მიეშურებოდნენ.

— აჰ არის, მაგრამ სჭინავს... ვერაფერსაც ვერ გაიგებს... აგერ, ის ტოტი დაეწიოთ და ტოტიდან ხეზე ავცოდეთ... —

ძია შიოს მართლაც ეძინა.

მას ხის ქვეშ, გამოთბულ ადგილზე გაეშალა ძველი კრელი ხალიჩა, ორი-ვე ხელი თავქვეშ ამოიღო და გულღმა მწოლიარეს ღრმად ჩახსინებოდა. აღბათ სანამ ძილი თვალის დაუხუცვდა, მსხმოიარე ტოტებს შესცქეროდა და ყური გზისკენ ეტირა, იქნებ ფაქრობდა კიდევ, აი, სცადა ბაბები დაბარუნდებიან და გაეშაბან-წმლდებიო.

არხინად ეძინა ძია შიოს. ან კი არს უნდა შეეშფოთებინა, გული დაიმედებულ იქონია. ცოლად, ხეზე ვერაფერი ავიდოდა. ქვემო ტოტები, რომლებიც წინაა მიწას სწვდებოდა, აღერე გაზაფხულზე შეაკაფა... გამოსვლილებით იცოდა, ბალი შეწურვით იცოდა თუ არა, სოფლის ონავარი ბიჭები ჯერ დაბლა დაშვებულ კუნწულებს მისეხოდნენ და მერე, მადა რომ გაეხსნებოდათ, ქვემო ტოტებს აპყვებოდნენ ხეზე ასახედვად...

ახლა კი მწიფე ნაყოფით დახუნძლულ ტოტებს ძია შიოს ვარაუდით ცნენოსანი კაციც კი ვერ შესწვდებოდა.

ძირიდან ახვალზე ხომ ფიქრიც ზედმეტი იყო. ყოველ

ბალახებიდან ჯერ სიკოს მზეზე დამწვარი შუბლი გამოიჩნდა, მერე მისმა დაქუციტომა თვალმბმა გამოაშუქა, თანდათან ზევით-ზევით წავიდა, ძურწა ბალახის კენწეროებს აცვილდა მისი შიშველი მკერდი, მოკლე შარვლი, მუხლის-თავები, თითქოს ვიღაცის მძღვარი ხელი ზევით მიაფრენსო... სიკოს მტვერში ამოგანგლულ მუხლის თავებს შუა ახლა ნიკოს კომშა თავი, მისი გაღიმებული სახე გამოიჩნდა, მერე მხრები. ზევით-ზევით მიმჭრინავი სიკო ამ წოწოლა მხრებზე იყო შესკუბული. ნიკო თანდათან გასწორდა მუხლებში, წელს გაიმართა, წაგრძელდა, თავი გაჭირვებით ზევით შეაბარუნა და ქშენით იკითხა: — მიწაზე?..

— შიო, შიო... — ჩამოსხმა მუხლებში ღონეგამოიღულ ნიკოს და მალე შვება იგრძნო, მისი ტვინით თანდათან შექსუტუქდა, მის მხრებს მოსწყდა და ზევით-ზევით წავიდა.

ხის ქვეშ არხინად მწოლიარე ძია შიოს ამ წამში რომ გაღვიძებოდა, ან სიზმარში ეგონებოდა თავი, ან გულს შემოეყრებოდა. დაინახავდა თუ როგორ აფრინავდა ჯუჯა სიკო ბლის ტოტზე, მერე როგორ დაეშვა იგივე ტოტი ბიჭის სიმძიმით დაბლა-დაბლა და როგორ აიტაცა კანკა ნიკოც.

მაგრამ აღბათ უფრო ხალჩივად დასისამოვნო რამეს ხედავდა სიზმარში ამ დროს ძია შიო, ტუნებზე დაფენილ სმირ უღვაშებში იღიმებოდა, გულიანად ქშინავდა, ეტუბოდა ხეზე აპარული ბიჭების სიახლოვის სრულებითაც ვერ გრძნობდა.

ახლა ბლის კენწეროში მიყუჟული ბიჭებიც ნაკლებად

ტერორისტდენ იძახე, თუ რა მოხდება, ძია შიოს მოყოლიდა
ივალდ რამ გადუქებოდა.

რა მოხდება?

რა მოხდება და, ერთს მაგრად შეუყვებოდა, გათათა-
ხვდა, დატეხსადა ბიჭებს და... მორჩა, როგორც დაიქუებო-
და, ისე გადაიქუებოდა... საკუთარ ბაღზე არიან, სხვისას ხომ
არ იბრავენ!

* * *

ჩამოსვლა უფრო მტკბარე გაუქვიდათ ბიჭებს. დამძიმე-
ბულიყენენ, დახლა დამკვებულ მოლოდინ ტოტებზე ფეხი
უტყურებოდათ. თან დამტკრებული მსხმთიარე ტოტები და
კუნწულები მოჰქონდათ. გადაწყვიტეს მყუდრო საბჭოს
სხენზე ჩამოეციდათ და გამოეზოგათ, სანამ ძია შიო თავის
„ბარკადებს“ ახსნიდა.

ამ გადაწყვეტილებამ კინაღამ დალუბა ინაგრები: ერთი
კუნწულა სიკოს ხელიდან დაუსხტა და სწორედ ძია შიოს
ფერხით დაეცა; კუნწულას ვინ ჩივის, კინაღამ სიკოც თან
ჩამოხვია, თავი ძლივს შეიმკვრა. ძია შიო შეერთა, რაღაც
წაიბუწუნდა და გვერდზე გადაბრუნდა.

ბიჭები უყვე სამშვიდობოს იყვნენ. სიფლის
ბაღებს ვაცდნენ. კვალის და-
საფარავად თავიანთ უბანს სხვა მხრი-
დან შემოურავს და ახლა კომმუნურნი-
ობის სიმინდებში მიაბიჯებდნენ.

სიმინდი ახალი მოარწყული იყო.

მეზობლის ბიჭი, მათი სკოლის ამზა-
ნავი ვახტანგი ბარს დაკრძობოდა და
თვალს ადევნებდა თუ როგორ მიიკვლიე-
და მცირე ნაკადელი გზას, როგორ იკარ-
გებოდა დახეიქილ მიწაში, როგორ ავსე-
ბდა ნაღარებს და აღბობდა გაამგვა-
ლულ ნაკეთს. ბიჭებმა ვახტანგს ახლო
გაუარეს.

— საით გვიღიათ?.. — ღმილით
შეეკითხა ვახტანგი, და მწიფე ბოსტნის კუნ-
წულეზე უნებურად თვალი შეუჩერდა.

— ქვევით... ბაღზე დაგვატყუებს...

— ვინა?.. ძია შიომ დაგვატყუათ?! —
შეეკითხა ვახტანგი და მაშინვე ღმი-
ლით დაუმატა:

— რად მატყუებთ, ვანა ვერ დავი-
ნახეთ?

— ამა, პირი გაისვლე და... და,
ჩუმიად იყავი! — საჩქაროდ უთხრა ნიკო, და
დახუნძლული კუნწულა გაუწოდა და
თვალი ჩაუტრა.

— უშნოვს წუენა იცის, სამხარს და-
ვაყოლებ, — გამოცდილი კაცოვით თქვა
ვახტანგმა და ბლის ტოტი რუს პარას
ჩრდილში მიდგმულ კალაოს ვადააფარა.

— ნაწისქვილარისკენ არ წამო-
ხვალ? — შეეკითხა სიკო.

— ამა, მუშაობას თავს ხომ არ და-
ვანებებ, შუადლის შემდეგ მერევე წყალს
დამიწვევტს და ნაკვეთი მოურწყავი
დამჩრჩებო... საღამო ხანს სჯობია...

— ხედავ, რა უმადურია, მადლობაც
კი არ გვთხრა. უშნოვს წუენა იცისო, —
წამოიძახა ნიკომ, როცა ვახტანგს კარვად
დაშორდნენ.

ბიჭები ფრთხილად შეიპარნენ ენოში, ბლის ტოტები და
კუნწულეები საბჭოს სხენზე დაშალეს, მერე ცაცხვის ჩრდილ-
ში წამოწვივნენ.

— ძია შიო რომ ვამჩინებდა, თავი ისე უნდა მდგომარე-
ნით, თითქმის ფრის სათავიდან ეს-ეს არის დაგებურდით. —
კარვად ხნის ფრის შემდეგ იღმბალი ხმით თქვა ნიკომ.

— რატომ?..

სიკომ დაღინვით გადახვდა თავის გულბურცვილო ბიძა-
შვილს და სიტყვის სათქმელად პირი დააღო... მაგრამ სწო-
რად ამ დროს ბლის კარის ქრიალი გაისმა. ნიკო მაშინვე
წამოხტა, სიკოს მუჯგულეში წაშკრა და წყლის კასთან
მიიბრინა. ბიჭები ხახვის კვლების რწყვას შეუდგნენ.

ძია შიო მხრების ქანაობით მოდიოდა. შორიდანვე, ამ
ჩქარ სიარულზევე შეატყვეს ბიჭებმა, რომ ვაზარხტული
იყო, ცალ ხელში იფნის წყება ეჭირა, მეორეთი ბლის კუნ-
წულას მოაქანავებდა რაღაცა ბუზუნებდა. ენოს ჭიშკარს
რომ მოაღაც, მცირეხანს შეჩერდა, დრმად ამოისუნთქა და
ბიჭებს ჩუმიად თვალთვლი დაიწყო.

ბიჭებიც თან ძია შიოს უთვალთვლებდნენ, თან თავ-
უღელანად ფუსფუსებდნენ ბოსტანში,
ერთმანეთს საქმიანად ვაძახებდნენ.

— ბარტყუნა ურემში შეაბი, ჩქა-
რა! — ბრძანებთ იძახდა ნიკო, — სანამ
გრილია, ერთი-ორი გზა წყალი კიდევ
ჩამოვიტანოთ და მერე დავისვენოთ!

ბიძაშვილის გამჭრიახობით აღფრთო-
ვანებული სიკო სახერხისაკენ ჩქარო ნა-
ბიჯით გარბოდა.

— ახლავე, ნიკო, ახლავე..

— ახლავე კი არა, ფეხი სწრაფად
გადაღვი, რა წელი გწულებმა! — სხამალა
ქაქანებდა ნიკო და გამოცდილი კასრს
ჯავვით ურემზე ამაგრებდა, — დილასაც
ახე ათირი ფეხი და ძია შიო შეაწუხე...

ძია შიო ეცვიდა და გაცვიბით ადევ-
ნებდა თვალს საქმით გართულ ბიჭებს,
ნახევრად მოარწყულ ბოსტანს აკვირდე-
ბოდა და დაუხეიქავით მოდიოდა. ასეთი
სურათის დანახვას, როგორც ჩანდა, იგი
არ მოლოდინა.

— არა, სახედარს ნულარ შეაბამთ, —
ხმალბოდა, დაღლილი ხმით თქვა ძია ში-
ომ, როცა ბიჭებს თავს წაადგა, — და-
ნარჩენი ხვალ დღითი მოარწყუთ... ახლა
კი სხვა საქმეს გამოვიჩინო!

— რა საქმეს? — შეეკითხა ნიკო და
უნებურად თვალი გააყოლა იფნის მოქ-
ნილ წყებლის, რომელსაც ძია შიო რა-
ტომდაც აქეთ-იქით იქნევდა.

— ამ ბლის კუნწულას ხედავთ? —
წამოიძახა ძია შიომ და ბლის კუნწულა
მალდა ასწია.

— ვხედავთ...

— უხედავთ...

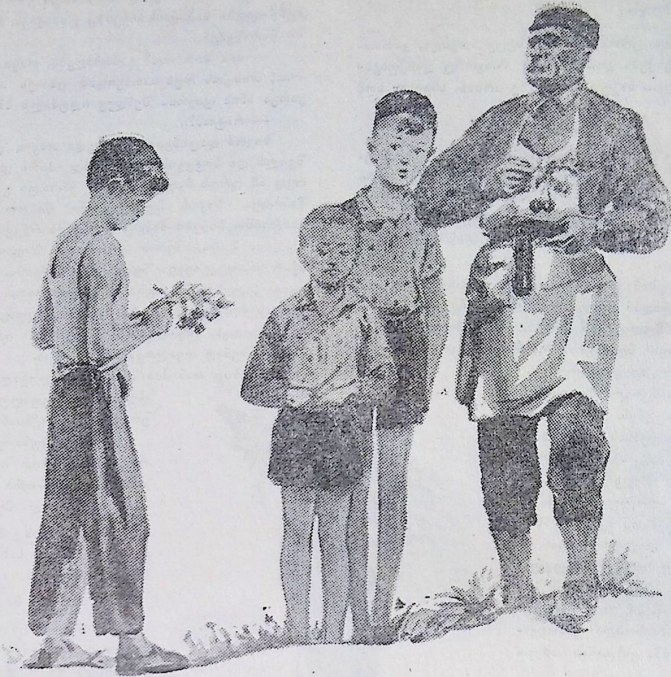
მორიგეობით ამოიკანავდნენ ბიჭებმა
და ერთმანეთის გაცვიბით გადახედეს.

— პირველად ხედავთ?.. —

— პირ... რა... ვეღალა!..

— მისწვიდე?

— არც მე ვარ ქურდი და არც ეს ბაღა ნაქურდალი...

— არა, მამაშვილობას გაფიცებთ, მითხარით, ბაღზე თქვენ იყავით თუ არა... მაინც დღეს უნდა ამეხსნა ის ძეძვი, მართლა დამწიფებულა... მითხარით, თქვენი ოინია თუ არა?

სიკოს ხმა ჩაუვარდა ბლის ტოტს თვალი მოარიდა, ნიკომ კი მხრები ისევ გაოცებით აიჩინა და ხელები უარის ნიშნად აქეთ-იქით გაასახავა.

— აბა, ჩვენ... აი, ხომ ხედავს...

— შო, ვხედავ, გეტუბათ...

ძია შიომ მცდელო თვალებით ჯერ ბოსტნის მორწყულ კვლებს გახედა, მერე თავჩაღუნულ ბიჭებს დააკვირა.

— ჩვენს ბაღზე ვიღაცა ასულა და ტოტები დაუშტვრევია... ბაღში ჩავიდეთ და კვალს დვადგეთ.

— განა ნაკვალევი ემჩნევა? — ხმის კანკალით წამოიძახა ნიკომ და სიკოს გადახედდა.

— ემჩნევა... ჩავიდეთ, იქნებ მივაგნოთ...

ბიძა და ძმისშვილები თავქვე, ბალისკენ დაეშენენ.

— საიდან უნდა ასულიყვნენ?.. საკვირველია... საიდან უნდა ასულიყვნენ? — ბურტყუნებდა ნიკო და უხალისოდ მისდევდა ძია შიოს. სიკო ყველაზე ბოლოს, წელმოწყვეტილივით მიაფრატუნებდა ფეხებს; ბრაზი აღრზობდა, რომ ნიკოს დაუჯერა და თავი სხვათში ჩაიგდო.

ძია შიო ქანაობით მიიკვლევდა გზას ბაღახებში.

— აი, აქ მსხარან... ხედავთ?.. მერე ალბათ ეს ტოტი

დაიწიეს... ეშმაკმა დალახგროს, როგორ შესწვდნენ?.. ჩემი ვარაუდით... შა, თქვენ რაღას იტყვით, როგორ უნდა ასულიყვნენ?..

— ალბათ კიბე მიიდგეს. — ღიმილით დაასკვნა ნიკომ, მაგრამ ძია შიოს დაფიქრებულ თვალებს წააწყდა და უშაღვე ხმა გაქმინდა.

— აი, ამ გაქეილო ბაღახზე იტყობა, აქეთ გაქეიულან... მიფევეთ...

გაქეილო ბაღახიანში კარგა ხანს იარეს. ბაღახიანი რომ მიილია, კვალიც გაქრა, ბიჭებმა მარცხნივ გაიწიეს, მაგრამ ძია შიო დგეს არ იცვლიდა, კლამფურნეობის სიმინდის ნაკვეთებს დაკვირვებით გასტკეროდა.

— ვიღაცა სიმინდს რწყავს, იქნებ თვალიც მოჰყრა... მივიდეთ.

ძია შიო გამოცდებით მწვერავივით სწორედ იქით გაემართა, საითაც წელან ჩვენმა ბიჭებმა გადაირბინეს.

— აი, ნაკვალევი... ხედავთ, ხედავთ, ბაღახიანიდან აქეთ აუხევევიათ!..

— მე ვახტანგის ნაფხურები... სიმინდს ისა რწყავს, — წამოიძახა ნიკომ და გულის თრთოლვით მიმოიხედა. სიკოს თავი ჩაედუნა და გაფიქრებული ჩანსჩერებოდა ნარწყავში აღბეჭდილ საკუთარ ნაფხურებს.

— მე ვახტანგი არ ვიცი... ნაკვალევს მიყვებით და ვნახოთ სად მიგვიყვანს!

«ნორჩი ტექნიკოსი»

სიკა ღელავდა, ქმინავდა და ხასოწარკვეთილი მიათრევდა ფეხებს. ნიკო უფრო თამამად მიაბაჯრებდა და რაკი მტტი გზა აღარ ჰქონდა, წინ უსწრებდა, თვითონვე უთითებდა ძა შიოს ახალ-ახალ ნაფეხურებზე.

„ვიცი ეს კვალი სადაც მიგვიყვანს, მაგრამ საშოში არაფერია. მიგვიყვანს და მიგვიყვანოს... ვახტანგი გავრთხილებული მაყანს, არ გავცემის... აბა გავიფიქრო... მერე მე ვიცი და იმან... წვეთი სიმინდი მოურწყავია, კვალი დიპირგება და გადაგვჩრბინო“.

უშუბ ვახტანგისთვის მიცემული ბლის კუნწულა ვაახსენდა. თითქოს თავში რაღაც დამკრეხ, ტანში ისე ვაუფრულო.

„მეტად შეჭამა თუ არა?.. ან თუ შეჭამა, ბლის ტოტი გადაავლო თუ არა?“

მაღი მე ნაკვეთს მიადუნენ, სადაც ვახტანგი რწყავდა. ვახტანგი ტრთის ჩრდილში იხებებდა. ის-ის იყო ესამხრა, ხელში კუნწულა ეჭირა და გემრიელად შექცეცვლა ახლად შემწევიბულ ბალს.

— ბიჭო, ამას ველოდი შენგან? — დასქვილა გავჯავრებულმა ძია შიომ ფეხის ხმაზე სასწრაფოდ წამოშობარ ვახტანგს.

— მე... მე... — ბურტყუნებდა ვახტანგი და გაოცებულად შეჭყურებდა ხან ნიკოს, ხან სიკოს.

— არა, ძია შიო, ვახტანგი ჩვენს ბალზე არ ავიდოდა, ალბათ სხვადა... —

— დიახ, სხვადა... ეს ტოტი სხვადა მომიტანა, რა ვიცოდო თუ... —

— ვინ სხვამ? აბა თქვი, ვინ სხვამ?..

ვახტანგიც გაჩუმდა, ნიკოც და სიკოც, სამივე გაფიფრებული იდგა ძია შიოს წინ.

— ჰო, აბა თქვი... თქვი და თავს დაგანებებ... —

— მაგას ვერ ვიტყვი... ისე კი მე ან საქმეში ბრალი არა მაქვს. აი, ამ ნაკვეთს არც მოვფორებია... ბარი ხელიდან არ გამივიდა... —

— არც მაშინ იტყვი, როცა საღამოზე მამაშენთან ვალაპარაკებ და შეგარტყნეწეწე... თუ ქურდი არა ხარ, ნაქურდალს ხომ კარგად შეექცევი... —

ვახტანგი ყუყმანობდა, სახეზე ხან აღმური გადაუვლიდა, ხან სიყვითლი. თანდათან დამშვიდდა, ძია შიოს თამამად შეხედა თვალბეზში, გაუღიმა, მერე ბიჭებს მრავალმნიშვნელოვნად გადახედა და წყნარად თქვა:

— არც მე ვარ ქურდი და არც ეს ბალია ნაქურდალი! — როგორ?.. როგორა თქვი?.. —

ძია შიომ ყურთან მიიტანა ხელი, თითქოს რაღაცს მიხვდა, ვახტანგს დააკვირდა, მერე მზრბაწურულად ნიკო და სიკო შეთავაღიერა.

— ეს ბალი ნაქურდალი არ არის-მეთქი — გამიფორა ვახტანგმა, ბარს ხელი დასტავა და სიმინდეში შეერია.

— რაო? — გაოცდა ძია შიომ და პარხილივით აწოთლებული ლოყები ისე გაებრბა ბრზანა და სირცხვილით, ისე დაიბეჭა, თითქოს ყუშბარა აფეთქავდა.

ნიკო სირაქტემახავით გადავივლო მაღალ სიმინდებს, ჰალისენ მოჭურტვლა და მაშინვე თვალს მიეფარა.

სიკო დაიბნა, ერთ აღვლილს გაშეშდა და გაქცევა მხოლოდ მაშინდა ვაახსენდა, როცა შიშველ კანჭებზე სამჯერ ზედიზედ მწვალებ შემოევილო იფნის მოქნილი წყება.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

საკავშირო აღკც ცენტრალურ-მა კომიტეტმა იმ პიონერთა წესახალისებდა, რომლებიც ტექნიკურ შემოქმედებას ეწევიან, დააწესა სამკრედი ნიშანი „ნორჩი ტექნიკოსი“.

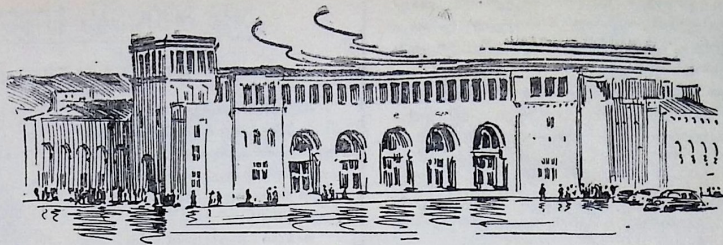
ნიშანი გადაეცემა პიონერს, რომელიც კარგად მუშაობს სკოლის, პიონერთა სახლის ან ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურის ტექნიკურ წრეში, იმას, ვინც მარტლად ან ახმანაგეთან ერთად დაამზადა ხელსაწყო, ან სხვა თვალსაჩინოება; გააკეთა მანქანის ან მექანიზმის მოდელი, ვინც მონაწილეობდა სკოლის, სახაშვო სახლის, კოლმეურნობის რადიოფიციერებაში. ნიშანი მიენიჭება იმ ბავშვებსაც, რომლებმაც კარგად შეისწავლეს ერთ-ერთი მანქანის მოწყობილობა: ავტომობილის, მოტოციკლის, ტრაქტორის, კომბაინის, სათესი მანქანის, ან მოწყობილობა ტექნიკური დანადგარისა: რადიომიმბის, ჩარხის, ელექტროძრავის, კინოაპარატის. პიონერს ნიშანს მიანიჭებს რაწმეულის საბჭო, ხოლო გადასცემს უფროსი პიონერხელმძღვანელი, ან რაწმეულის საბჭოს თავმჯდომარე. ნიშანს ატარებენ მკერდის მარჯვენა მხარეს.

«ნორჩი ნატურალისტი»

საკავშირო აღკც ცენტრალურ-მა კომიტეტმა ნორჩი მიწურინელებსთვის დააწესა ნიშანი „ნორჩი ნატურალისტი“. ნიშანი მიენიჭება: პიონერს, რომელიც წლის დროთა მიხედვით აწარმოებს ბუნების მოვლენებზე დაკვირვებების დღიურს; პიონერს, რომელმაც ისწავლა უმარტივესი მეტეოროლოგიური ხელსაწყოების გამოყენება, მარტლად, შეიძლება ახმანაგებნაწივ ერთად, დაამზადა სასწავლო ხელსაწყოები ბიოლოგიის კაბინეტისთვის; იმას, ვინც ისწავლა პირუტყვის, ფრინველის მოვლა. ნიშანი „ნორჩი ნატურალისტი“ მიენიჭება იმ ბავშვებსაც, რომლებიც რაგინად ახარებენ ხეხილს, კენკროვან ბუჩქებს, აწუბენ საწერებებს, შეუძლიათ მყნობა, სხევის გვირგვინების გაფორმება, იცინან, თუ როგორ ემბროლონ ხეხილისა და კენკრების მავნებლებს. ნიშანი „ნორჩი ნატურალისტი“ მიენიჭება პიონერებს, რომლებიც საცდელ მუშაობას აწარმოებენ სასკოლო, საკოლმეურნეო, ან საკარმიდამო ნაკვეთზე.

ნიშანი „ნორჩი ნატურალისტი“ მიენიჭება ნორჩ ნატურალისტებს, რომლებიც წარბაქებთ სწავლობენ. ნიშანს ატარებენ მკერდის მარჯვენა მხარეს. ნიშანს ანიჭებს რაწმეულის საბჭო, ხოლო გადასცემს — უფროსი პიონერხელმძღვანელი, ან რაწმეულის საბჭოს თავმჯდომარე.

ბეჰუროგ ჯიინი

ნახ. კ. მახარაძისა

შ ა ქ ე *

კ ო მ მ ა

შაქე ღვას თვალანთებული,
მღვღვარე და ფერუცველი,
მალდიდან დიდი ლენინი
პატარა შაქეს უცქერის.

— ბეირუსის ის არ მინახავს,
ვიცოდი მისი სახელი.
მამამ თქვა: დიდმა ლენინმა
ათავისუფლა ხალხები.

— o —

ეს ვარდისფერი შენობა,
ნათელი, თვალგასახარი,
ჩვენი მთავრობის სახლია, —
დიდი ლამაზი, მაღალი.
შენობის შუბლზე საბჭოთა
სიმბოლოს გერბი ხატია
და გერბზე გამოხატული
დიდი მთა არარატია.

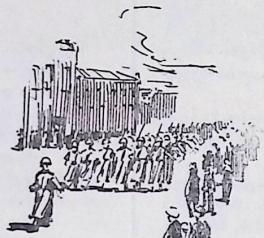
— კრემლი აქედან შორს არი?
მე მინდა ვნახო სტალინი;
იქ წასვლას დედა დაშინდა,
თან მსურს წავიყო ყვავილი.
მადლობას ვეტყვი, ამაყად
დიდ მოედანზე გავივლი!

— შაქე! მას ნახავ უთოოდ,
კრემლს ნახავ გაბრწყინებულ,
მაგრამ მოსკოვში ის მიღის,
ვინც სწავლაშია ქებული.

— აბა, მე როგორ ვისწავლი,
ხელმოკლედა ვართ ყველანი,
სწავლის ფულს მე ვერ შევიტან,
არ მაქვს წიგნი და მელანი...

— შაქე! ნუ დარდობ, ღობილო,
ნუ აიცრემლე თვალები,
ჩვენი უფასოდ სწავლობენ
ბავშვები — ჩვენისთანები...

უცბათ დოლის ხმა მოგვესმა —
არმეილები მოდიან.

მათ გამოჩენას ქალაქში
რა სიხარული სცოდნია!

ლეიტენანტი წინ უძღვის
ვაქკაცი — ომში ქებული,
მოდის ძლიერი მხედრული
არმიელების კრებული.

ფერად ყვავილებს ესვრიან
სამშობლოს მამაც მეომრებს.
ჩვენი გმირული ჯარია!
«მოვდივართ, მოგვიხარია!»... —
და შაქეც მას იმეორებს.

შაქე ჯარისკენ გაიქცა,
მათთან მივიდა სიმღერით,
ოფიცერს ესაუბრება:
— თქვენ მოსაუთ მხეცი პიტლერი?

— ჩვენ ყველამ, — იგი პასუხობს,
დავქვემუთ მტერი ტიალი,
მისთვის, რომ ბავშვებს გქონოდათ
ცხოვრება მშვიდობიანი!

— მოიცა, ძია, გაკოცო,
მინდა მოგვხიო ხელები! —
და შაქეს თვალებს დასცივიდნენ
სიხარულისგან კრემლები.

ირგვლეც კი ხალხი ირევა,
შაქე ღვას თვალანთებული.
შაქეს ღიმილით უცქერის
არმიელების კრებული.

— ყოჩაღ, გოგონა! კარგია! —
ხალხში გაისმა ძახილი
და შაქე უკან ბრუნდება
ღარცხენით თვალგდახარული.

* დასასრული. იხ. ჟურნ. „პიონერი“ № 10.

* * *

— შაქე, არ დიდილდე?
 — არ დავლილივარ სრულებით...
 — შაქე, წამო, წვიცილდე, —
 ერთხმად ვეჭურულვებით.
 — შაქე, შინ მიგველიან,
 უკვე არის გვიანი!
 შაქე გვემუღარება:
 — კიდევ ცოტა ვიაროთ!

— ავტობუსი გამოჩნდა! —
 აქაქანდა ვაპანი. —
 ვისეირნოთ, სუხოზია
 ახალთახალ მანქანით.

ავტობუსი დაიძრა,
 უცბათ ატყდა ყვირინი,
 შაქე სულ წინ დაიხდარა,
 გულთანად იცინის.

მოსვენებას არ გვამოკლებს
 უცნაური კითხვებით:
 — შემდეგ გაჩერდება
 რამდენ წუთში ვიქნებით?!

— უჰ, რა კარგი სასლია
 და რამდენი ჭადარი!
 თქვენ რომ მეუბნებოდით,
 დიდი კინო სად არი?

— აი კინო «მოსკოვიცა»...
 სასტუმროა მის იქით,
 — უჰ, რა კარგი რამეა! —
 ისმის შაქეს ჭიკჭიკი.

— ამ ქუჩას კი რა ქვია?
 — იქ ვინ ცხოვრობს ნეტავი?
 — ჩვენი ამხანაგები! —
 პასუსს აძლევს გელამი.

— აქ ცხოვრობენ მდიდრები?
 — ჰო, — ვაპასუხობთ ყველანი.
 — უჰ, რა კარგი სახლია,
 რა კარგი ნახელავი!

— შენ სასახლე გინახავს,
 მოოქვრილი თაღებით?
 უზარმაზარ აივნებით,
 აყვავებულ ბაღებით?

— ხომ არ გინდა გაჩვენოთ?! —
 მარო მასთან მოვიდა.
 — სასახლეში ვინ შეგვიშვებს,
 შემავლედ შორიდან!..

— სასახლეში მეფე ცხოვრობს,
 მასთან, ალბათ, მთავარიც... —
 კარო ჩუმად იცინის:
 — ღიას, მაგრამ მრავალი... —

აი, ისეც სასახლე!
 ბავშვებს თავზე დანათის,
 — შაქე, უკვე მოვედით,
 ავსრულდა ნანატრი!

ისმის დოღის ხმაური,
 შეეგებენ საყვირით.
 — სწორდით!
 — სმენა! — გაისმის
 ბიონერთა ძახილი.

— შაქე, ისეც სასახლე,
 მეფეც ხომ გვყავს მრავალი! —
 თვალს აცეცებს გოგონა,
 უცნაური რამ არი...

— წამო, წამო, დაია,
 შესვლას ნუ ვაგვიანებთ, —
 ვერ ისვენებს რაჩიკი,
 ჯარასავით ტრიალებს.

შაქე თვალს არ უჯერის,
 ცხადია თუ სიზმარი!
 ყველა საქმით გართულა,
 ყველა საღდაც იჩქარის.

თითქოს თვალს გჭრის სინათლე,
 ნათურების გიზგიზი,
 საღდაც ისმის სიმღერა,
 საღდაც კიდევ კისკისი.

ჭერიც მოუხატიათ
 ჩუქურთმებით მრავალდით,
 თითქოს უფრო ღამაში
 დარბაზია მთავარი.

ვილონის ხმა ისმის
 უცნაური, ხმატკბილი —
 იქნებ ჩიტე ჭიკჭიკებს,
 ჩიტის ხმა ნამდვილი!

ახლა მალა ავიდეთ,
 ვნახოთ ზემო სართული.
 მოდელისტა ოთახი
 საქმით არის გაართული.

სხვაგან თვლი მოვკაროთ,
 ფერად-ფერად ფანქერებით
 გულმოვინედ ხატავენ,
 მუშაობენ მხატვრები.

სხვაგან ვნახეთ გაშლილი
 დღაა უზარმაზარი,
 რაღაცაზე კამათობს
 ხუთი ნორჩი მხაზავი.

აქ კი სულ სიწყნარეა.
 (სად ვართ, ალბათ, მიხვდებით!)
 მაგაღებზე გაშლილა
 საყვარელი წიგნები.

შაქე გახარებული
 დღის ფრენი-ფრენითა.
 — გამარჯობათ, ბ. ვეშვილი! —
 გადმოგვძახებს სცენიდან.

— დედა, რა ღამაშია,
 საკონცერტო დარბაზი!
 ჭალზე როგორ ბრჭყევილებს
 მარტო მზე და ალმასი!

შაქე კმაყოფილია,
 შაქე ბედნიერია!
 ჩუ! მოისმის სიმღერა,
 ბიონერულს მღერია!

* * *

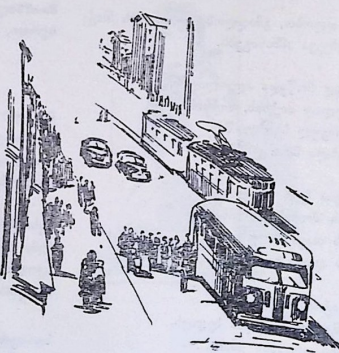
— ო, რა კარგია სასახლე,
 არასდროს არ მოგწყენილება! —
 ამბობს პატარა გოგონა
 და თვალი გაუბრწყინდება.

განა მარტო ეს სასახლე,
 ჩვენი სკოლაა მრავალი,
 წიგნი და სწავლა გიყვარდეს —
 აი, რა არის მთავარი.

ჩვენი სამშობლოს მთა-ბარი
 მოფენილია სკოლებით,
 სწავლაში ეჯობრებიან
 ერთმანეთს შენი ტოლები.

ჩვენ გვაქვს საბავშვო რკინიგზაც,
 ბევრი ბიონერ-ბანაკი,
 ზაფხულში ერთად ისვენებს
 მრავალი ტოლ-ამხანაგი.

ჩვენ გვაქვს საბავშვო თეატრიც
 რესპუბლიკაში განთქმული,
 ბიონერული გაზეთი,
 ნატურალისტთა სადგური.

შაქე დგას დაკვირვებულ
გოგონა უსაცვარლესი,
სიზმარია თუ ზღაპარი,
რას უყვებოან, არ ემისი...

— ვინ შექმნა, ვინ აგოშენათ,
სიცოცხლე თქვენთან კარგია!
— ლენინ-სტალინის პარტიაში
კომუნისტურმა პარტიაში!

შაქე დგას დადუმებული,
ოღნად წაჟაშამებდასრლი:
— მსურს პიონერი მეც ვიყო! —
მოვეგესმა მისი ძახილი.

როგორ არ უნდა მივიღოთ,
ვინც ბეუიითა ჭკვიანი,
ვინც კარგი მაგალითია,
მოწუფე ზრდილობიანი.

ვინც საქმის არის ერთგული —
ლენინ-სტალინის საქმისა,
იგი ნამდვილი შვილია,
დიდი საბჭოთა ხალხისა.

ვინც შრომას არ უშინდება —
სინდელის გადაშლასველი —
ღირსია, უნდა ატაროს
მან პიონერის სახელი.

* * *

შინ გბრუნდებით. მოდის ბინდი —
ელნათურა უყვე ბრწყინავს.
შაქე დღეს და უხმოდ მიდის,
გული უცემს პაწაწინა.

— რა გაუჭებებს, გვიოხარ შაქე,
რახე დაგწყდა ასე გული,
რად შესცვალე მწუხარებთ,
დღევანდელი სიხარული?!

— ბერიუთი მომაგონდა,
თითქოს ვიყო ახლაც იქა,
დატანჯული მეზობლები
და საბრალო გრიგორიკა.

ბერიუთი, ტანჯვის მხარე,
მხოლოდ ცრემლი, მხოლოდ სევდა...
იქ ხომ მე და გრიგორიკა
ვიზრდებოდით ტანჯვით ერთად.

გრიგორიკას ხმა აქვს ტკბილი,
ბრამე მამასთან ერთად მღერის...
ო, საბრალო გრიგორიკა,
რად არა ხარ ბედნიერი!

ის უმღერის მდიდრის სუფრას,
ბატონები სცლიან ჭიქას,
ენატრება ერთი ლუკმა,
პური შიდა გრიგორიკას.
ვაი, მამონ, თუ სიმღერა
ბატონებს არ ეჭამსნიკათ!

მან სიზმურიც აღარ იცის...
და საბრალოს უნდა შველა.
გრიგორიკა აქ რომ იყოს,
თავს იგრძნობდა ბედნიერად.

აქ რომ იყოს სასახლეში,
იმღერებდა დიდ ღარბაზში.
სახლიც, ნიშნად მოწონების,
შეხვებულა, ალბათ, ტაშით!

— შაქე, შაქე, გაიღიმე,
ნულარ ტირი, ნუ ხარ მწყრალად,
გრიგორიკას ჩამოყვანა
ჩვენმა რაზმმა დაივალა.

სტალინსა ვიზოვთ პატარები,
მისი მოსვლის ნებას დაგვართვა,
ფულს ყველანი შევაგროვებთ
და ხელს იმით გავუმართავთ.

წერილს მივწერთ გრიგორიკას,
რომ დატოვოს ბერიუთი.
ჩვენთან ისიც მალე მოვა,
მოვა მისი მოსვლის წუთიც.

— გამაღობთ, გამაღობთ, — ამბობს შაქე
და გვეხვევა ამხანაგებს.

სწრაფად მოწყდა ადგილიდან,
მხიარულად მიქრის, მიქრის
და შორეულ ბერიუთში
არის ახლა მისი ფიქრი...

პა, საცაა ჩვენი სასლი
თუთებს შორის გამოჩნდება.
დედებს თავი მოუყრიათ,
მწველას დედა ელოდება.

შაქე მიქრის შინისაკენ
და ჭიშკართან დედას ხედავს.
— დედი, ერეგანი ვნახე... —
ელიმება შაქეს დედას.

შაქეს სიზმარი

გავიღვიძეთ, ჩვენი ეშოში
მზე აცხუნებს, მზეა თბილი,
პირველ რიგში ტანვარჯიში
და შემდეგ კი გაკვეთილი.

— აქეთ მოდი, — გვიხიბს შაქე, —
ვითამაშოთ ბურთი ყველამ.
თუთის ხეზე გამოუბამს
შაქეს მისი საქანელა.

— აი, ჩემი დელოფალა,
სიხატავი რვეულები;
ეს სამგზავრო ვაგონები...
ვითამაშოთ ჩვეულებრივ.

— შაქე, უყვე გვიანია,
ვიგვიანებთ, გესმის შაქე,
მალე უნდა გავეშუროთ,
ჩანთით ხელში სკოლისაკენ!

სალამოზე ვითამაშოთ, —
პასუხობენ მეგობრები, —
მოამზადე რვეულები,
ბურთი, კატა, დედოფლები...

* * *

მე გუშინ ვნახე სიზმარი,
რა კარგი იყო, რა ტკბილი,
ირგვლივ ბუნება ჰყვოდა,
ყვავილს მაყრიდა აპრილი.

მესიზმრა თქვენთან ვიყავი
ჩემი ბავშვური ფიქრებით,
სკოლისკენ მივიქტარდი
ახალთახალი წიგნებით.

სიზმურად წიგნს კვითხულობდი —
ხუთებით _ღამიმეზობელი —

ჩანთაში მელო რვეული;
კარგად ვიცილი რუსული,
ვიდეტი გაცინებული —
ჩემს მეგობრებში რჩეული.

მესიზმრა: თითქოს ვიყავი
მე ბიონერი გულადი,
«ნორჩ ლენინელშიც» ესატა
ჩემი პატარა სურათი.

მესიზმრა: თითქოს ვიყავი
მეგობრებს შორის ცნობილი,
ჩვენი სასახლეში მღეროდა
ბერიუელი ძიობილიც.

მესიზმრა, როცა გათენდა,
მზე როცა მალა ავიდა,
მამასთან ერთად გაფურინდი
კრემლისკენ თვითმფრინავითა.

— ეს სულ არ არის სიზმარი,
შენ რაც გინახავს ამ დილით,
რაც გინატრია ახდება,
ეს ცხოვრებაა ნამდვილი! —

უხხრა მარომ და გაიქცა,
შაქე დგას სიტყვაუქმელი,
სკოლისკენ ერთად გაფურინდენ
ვით ყვავილებთან ფუტკრები.

მიქრიან, მიძღვრიან,
ალისფერ ყელსა ხვევებით...
არასდროს აგვიანებენ
სკოლაში ბიონერები!

* * *

ისმის საყვირის ძახილი,
ისმის ტრამეისი წკრიალი,
ნურაფრის ნუ გეშინია,
სწორ ქვაფენილზე იაიე.

შაქე სკოლისკენ იჩქარის,
მასთან ბავშვებიც მილიან.
გზას გაუკავავთ წიგნები,
გზა ცხოვრებისა დილია!

ბოლოთქმა

მე მიამბეს ამას წინათ,
შაქეს სკოლის მეგობრებმა,
შაქე გახდა ბიონერი,
ხელმძღვანელი გვეგონებათ.

ყელსხვევი უფრიადებს —
მიოღვარე, ალისფერი.
მოკლე დროში შაქე გახდა
სან მუშუო ბიონერი.

სწავლ ვიაც ბირველია,
ბირველია ლაშქრობაშიც,
მას პატრეს ცემს მთელი კლასი,
მას პატრეს ცემს ყველა ბავშვი.

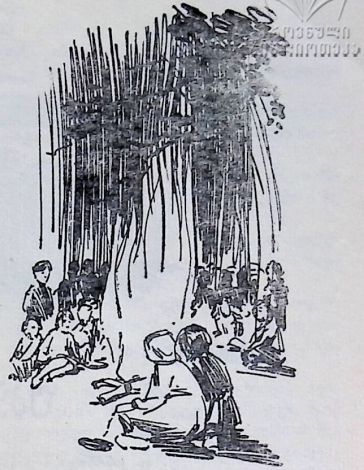
ის საბავშვო რკინგზაზეც
გართულია საქმით მუდამ;
მეისრეა, მაგრამ მალე
მეამაქნევი გახდეს უნდა.

შეისრულოს საწაღელი,
შეიყვაროს მისი საქმე.
ცხოვრების გზა დაეულოცოთ,
— გზა მშვიდობის ჩვენი შაქე!

სახელგანთავსებელი
ცხოვრობს ჩვენი შაქე ახლა,
აყვავებულ მიწა-წყალზე
სამუდამოდ დაესახლა.

გაპირვება ახსოვს ბევრი,
მწუხარება ახსოვს ბევრი,
მაგრამ ახლა შაქე არის
ბედნიერი ბიონერი.

ზაფხულოვით ბანაკშია,
მეგობრებთან ცხოვრობს ტბიდალ,
სიყვარულით, სიხარულით
უთენდება შაქეს დილა.

ხან კოცნთან ყოფნა ართობს,
როცა აღი ზეცას წვედება.
სიღარიბე, სივალაღე
შაქეს სხირად აკონდება.

აგონდება ბერიუთი —
ციხის მსვავსი, ბინა ბნელი,
იქ არ ჰქონდა სიხარული, —
აქ არა აქვს საძებნელი!

შეიკრიბნენ პატარები,
ბარათს სწერენ შაქეს ძიობილს,
მთელი მათი გულწრფელობით,
მთელი მათი ალაღ გრძნობით:

— «გამარჯობა, მეგობარო!
გათენდება თქვენთვის მალე,
თქვენს ზეცაზეც ბედნიერი
ხალხის დროშა იელვარებს.

თქვენ იბრძოლეთ მამაკურად,
შიში ნუ გაქვთ ნურაფრისა,
გწამდეთ, ქვეყნად გამამარჯვებს
მხოლოდ ძალა მშვიდობისა!» —

აქ ვასრულებ შაქეს ამბავს,
არც ვადიდე და არც ვაქე,
სულ უბრალო გოგონაა,
ერევანში ცხოვრობს შაქე.

თარგმნა რამაზ მარბიანმა

ჟ. კანონილი

ნახ. დ. ხანტაშვილისა

უკანასკნელი წერილი

ფ. კანონილის თანამედროვე პრაგრესული ბერძენი ბელეტრისტია. მან განსაკუთრებით გაითქვა სახელი როგორც საბავშვო მწერალმა. აღსანიშნავია მისი საბავშვო მოთხრობების წიგნი „მოთხრობები გმირ ბიჭზე“, რომელშიც მწერალი ავვიწყებს ბერძენი ხალხის ბრძოლას თავისუფლებისათვის, სამარცხვინო ბოძზე აკარავს ამერიკელ ომის გამჩაღებლებს.

ფოტი ჯერ კიდევ პატარაა. იგი 12 წლისაა. მას სკოლაში არასოდეს შეუდგამს ფენი, მაგრამ ნიუხდევად ამისა, უკვე კარგად კითხულობს სათაურებს გაზეთში. ფესსაცემლები მხოლოდ ვიტრინებში უნახავს და თავისი კლიენტების ფეხზე, თვითონ კი ფესსაცემელი არასოდეს ჰქონია. სინამარღვ რომ ვთქვათ, შავი პურითაც არასოდეს გამაძლარა. ფოტი იშვიათად იცინის, ბავშვებთან არ თამაშობს — მას არ სცალია. ზაფხულის პაპანაქებასა და ცივ ზამთარში ფოტი ფეშვინყვლა, ძონძებში ჩაცმული მიდის სამუშაოზე.

ერთხელ ფოტი დილით ადგა, დაიბანა პირი, დედას ბური მოუტანა და ქალაქს გაემგზავრა. იქ მან მიიღო გაზეთები და სამი-ოთხი საათის განმავლობაში ყველა გაყიდა. ოფლში გაწურული, ყვირილისაგან ხმაჩაზღვრილი ფოტი მივიდა ფურნეში, სადაც იყიდა კილოგრამი შავი ბური და შინ გაეშურა. დედისათვის ცოტა შაქრის ყიდვაც უნდოდა, მაგრამ ფული აღარ ყოფილა.

დედამისი კი ფეხზე ძლივსა დგას, საინფორმაციო ჩანოზნდნარა. როგორც მეზობლები ამბობენ, დედა ქვეყნითა დაავადებული და საჭირთა კარგი კვიბა. ფოტიც ყოველთვის იმას ფიქრობს, თუ როგორ იზოგონოს ბევრი ფული.

წინათ დედა საცვლებს ურეგულად სხვებს, ახლა კი მას თავისი საკუთარი საცვლების გარეცხაც აღარ შეუძლია ავადმყოფობის გამო.

„ჩა, ალკო რომ არ იყოს დაპატიმრებული!“ — გაიფიქრა ფოტომ.

მაგრამ ალკო, მისი უფროსი ძმა, უკვე მესამე წელია, რაც საპრობოლიუმო ტანჯვება. მერედა რისთვის? რის გული-სათვის?!

დედა ამბობს, რომ ალკო დაპატიმრებულ იქნა იმისათვის, რომ ფანისტებს ებრძოდა, იმისათვის, რომ საშუალომის იცავდა, კომუნისტი იყო. ახლახან ალკოა გასამართლდა სამხედრო-საველე სასამართლომ და სიცილილი მიუსაჯა, მაგრამ დედა და ფოტი ამის შესახებ არაფერი იციან.

ფოტომ გადაწყვიტა კვირას ბევრი ფული იზოგოს, რომ შესძლოს ძმისათვის ანანათის გაგზავნა. როგორც კი გაყიდა გაზეთები, მაშინვე იყიდა ბური და დედას მიუტანა, მოჰკიდა ხელი კრწებითა და ჯარისკებით სავეყუთს და ბურის ყუის ლღინით ისევ ქალაქსკენ გაემართა.

ფოტომ კარგად ცივდა, რომ ქალაქში ფესსაცემლების მშენებლები უმარაგი იყვნენ, მაგრამ ფულს მაინც არ იტყვდა. ფოტის ბედმა გაუღიმა. როგორც კი გაიპარა სანაპირო ქუჩაზე, ნეპურის შვილი დაინახა, ეს იყო იმ ნეპურის შვილი, რომელთანაც ფოტომ ბური იყიდა. ფოტომ არც კი შეიმჩნია, რომ კოსტას იცნობდა. როგორ მოიქცეს? კოსტა კარგად იყო გამოწყობილი. თმადავარცხნილი, იგი სკანებ იჯდა ერთ ლამაზ გოგოსთან ერთად.

— ბატონო, — თავხიანად მიმართა მას ფოტომ, — ნება მომიცით გავიწმინდოთ ფესსაცემლი.

კოსტამ თავის ფესსაცემლებს გახედ-გამოხედა, ისეთი გამოამეტყველება მიიღო, თითქოს ვერც მან იცნო ფოტი.

— ბიჭო, ყვითელი კრწმი გაქვს?

— როგორ არა, თქვენთვის არის, — უპასუხა ფოტომ.

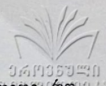
— მამ შეგიძლიათ შეუდგეთ! — ნება დართო კოსტამ.

ჯარისკებმა გაიღვეს ბიჭუნას პატარა მარჯვე ხელგამი.

— მარცხენა! მარჯვენა! — ბრძანებებს იძლეოდა ფოტი.

მან ჯერ რანტი შეღება, შემდეგ ზაფერდის ჩრთი გააკრიალა ფესსაცემლი და უკან გადასწია თავისი თმბუჭუბა თავი, ანაყად გახედა მბრწყინავ ფესსაცემლებს, ისე, როგორც მხატვარმა თავის ნახატს.

— მზად არის, ბატონო! — უთხრა ფოტომ და თან თვალი გააკრიალა მედიდურ კოსტას. — კარგი ფესსაცემლია, საუკეთესო საქონელი. სასიამოვნოა ასეთი ფესსაცემლის გაწყენდა. იქნებ თქვენც გაიწმინდოთ ფესსაცემლებს! — მორიდებულად მიმართა ფოტომ კოსტას მეგობარ გოგონას. გოგო ერთხანს სდებდა, იგი დარცხვინით ქმებდა თავის ჩანთაში რაღაცას.

— გაუმწინდე,—დიდსულოვნად დართო ნება კოსტამ,— ფულს მის მაგიერ მე გადავიხდი.

ისევ გაიხსმა ჯაგროსების ხმაური, ელვის სისწრაფით ამითრავდნენ ბიჭუნას პატარა ხელები. მზე სწვავდა კეფას, ოფლი თვალებში ჩამოსდიოდა, მაგრამ ჩქარა და მოხერხებულად ავითებდა თავის საქმეს, რაც შეიძლება ცდილობდა გოგონასთვის არ დაესვარა წინდები.

— მზადაა!—სახეიმოდ განაცხადა ფოტიმ, დადგა კოსტას პირდაპირ და მხნედ ჩააცქერდა თვალებში.

— რამდენი გენებაეს?—უთხრა კოსტამ.
— არ რენცივ გენებაედეთ,—თავაზიანად უპასუხა ფოტიმ. გოგონას წინაშე ხელგაშლილობით თავი მოიწონა და ბიჭს ორი ქაღალდის ფული გაუწოდა კოსტამ—ჯერ ერთი და შემდეგ მეორე. «ეს ხოა მთელი სიმდიდრეა,—გაიფიქრა ფოტიმ—ამ ფულით შეიძლება პურისა და სიგარეტების ყიდვა». მაგრამ წარბივ არ შეუხრია, ისე მიიღო ფული.

— გმადლობთ, თავაზიანად უთხრა ფოტიმ და გაუდგა სანაპირო ქუჩას. იგი დროთაგანშეგან გაჰყვიროდა; «ვის სურს ფესკამკლებსი გაუმწინდე?! ვის?», მაგრამ მეტი მსურველი არააზრებო. ფოტიმ იყიდა პური, დასტო სიგარეტი და გაეფარა საპურობილესაკენ. ძლიერ ცხელიდა. ყუთის ლეფა მზარს სტყენდა, მაგრამ ბიჭი განაგრძობდა სიარულს, მშვიდად მღეროდა თავისი ძმის საყვარელ სიმღერას:

«გერ აიძულებ დაიჩოქოს მუხლებზე ხალხმა.
ის ბრძოლის დროშას აფრიალებს მალა და მალა».

როდესაც ფოტიმ საპურობილეს მიაღწია, შუადღეს გადაშორებულ იყო. ხალხი უკვე დაწლილიყო, ორი ქალი კი განმარტოებულად იდგა კარებთან.

ფოტიმ გაკუთრებდა მალად გალოავანიქით სატუსალოს სარკმელს. იგი ელოდებოდა ალევოს გამოჩენას, მაგრამ ალევო არსად ჩანდა. ფოტიმ მორიდეს გადასტო პური და სიგარეტების დასტო და თვითონ გახურებულ ქაზე ჩამოჯდა. ძმისაგან ელოდებოდა ჩვეულებრივ წერილს: «მადლობელი ვარ, ყველაფერი მივიღე, გვაცნი».

მორიდე დიდხანს არ აღებდა ფანჯარას. აი დარბაც გაიღო, ფანჯრიდან ფოტის მოეგმა ხმა, ბიჭი მივიდა ფანჯარასთან.

— მიიღე და ამახ იქით აღარ მოხვდი;— ჩახლერილი ხმით უთხრა ძორიგემ.

ბიჭს ფუთა ფეხებში ჩაუფარდა, ფუთა გაიხსნა და იქიდან გამოეკრა ახალნაყიდი პური, სიგარეტების დასტო და აგრეთვე ქურთუკი—ალევოს ქურთუკი.

— ბიძია, — მიმართა ფოტიმ,—რატომ არ გადამცით ჩემს ძმას პური და სიგარეტი?

— შენი ძმა აქ არ იმყოფება, — შემოესმა ფოტის ფანჯრიდან.

— როგორ თუ არა?
— იგი წავიდა.

— წაიყვანეს? საით?
ფანჯრიდან ისევ გამოჩნდა მორიგის სქელი ფიფი, როგორც მელსაც ფოტიმ აღსმოთვებთ უცქეროდა. თითი უჩვენებდა მალა ცაში. ფანჯარა ისევ მიხურდა.

— რა თქვა მან ბიცილა? — დაბნეული ბურტყუნებდა ფოტიმ, იგი მიბრუნდა ერთ-ერთი კალისაკენ და შეეკითხა: — სად არის ჩემი ძმა?

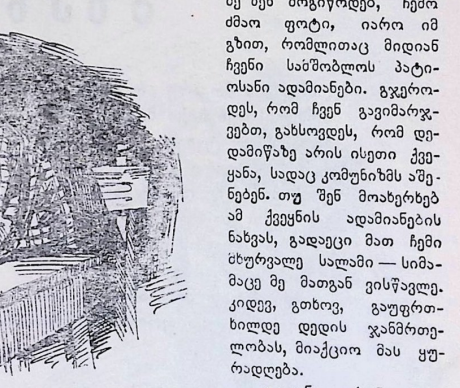
— შე ტირი, შეილო, —უთხრა ქალმა,—ალბათ, შენი ძმა სხვა საპურობილესი გადაიყვანეს, ანდა კუნძულზეზე. შე ტირი.

— განა მე ტყირი?—მიუგო ფოტიმ, თან ხელი თვალებისაკენ წაიღო, მას თითები დასველებოდა. ფოტის რომ უყურებდნენ, ქალებმაც დაიწყეს ტირილი.

ფოტიმ ფუთა სახლში მიიტანა. დედა მიგარდა ალევოს ქურთუკს და კანკალით გასინჯა სარჩული. როგორც კი დარღვიდა დედა სარჩული, იქ დაქმუნებული ქალალი იპოვა, ეს იყო ალევოს წერილი.

«ძვირფასო დედა! — წერდა შეილი. — ალბათ, ეს ჩემი უკანასკნელი წერილია. ერთი ზედაშედეგი შემიბრდა, რომ შეასრულებს ჩემს უკანასკნელ თხოვნას და გადმოგცემს ამ წერილს, ჩემო მშობლიურო დედაც, ნუ იტირებ. შენ შეგეძლია იამაყო იმით, რომ შენი შეილი დაილუბა ნაღმისათვის, მისი ბედნიერებისა და თავისუფლებისათვის. ჩემი ხალხი ამაყია, იგი უშლეველია, შენც იყავი ასეთი ამაყი და ძლიერი. მე მწაას, რომ შენ გამარჯვებას მოესწრები. მონარქისტებს ბოლო მოეღება. საბერძნეთის დემოკრატიული არმია განდგენის დაუპატიებელ სტუმრებს — ინგლისელებსა და ამერიკელებს. ეს მალე იქნება. მწყინა, რომ ვერ ვესწრები გამარჯვების დღეს, მწყინს, რომ მათ ვეღარ შეგებრძოლები საკუთარი ხელებით. მაშინვეგის ის, რომ წამოიხრდება ჩემი ძმა, იგი გაბედული და ჭკვიანი ბიჭია. დეა, მან დაიკავოს ჩემი ადგილი ისე, როგორც მე დავიკავე დიდებული მამის ადგილი. მე შენ მოგიწოდებ, ჩემო ძმაო ფოტი, იარო იმ გზით, რომელითაც მიდიან ჩემნი სამშობლოს პატიოსანი აღმამანები. გჯეროდეს, რომ ჩემი გავიმარჯვებთ, გახსოვდეს, რომ დედამიწაზე არის ისეთი ქვეყანა, სადაც კომუნიზმს აშენებენ. თუ შენ მიახერხებ ამ ქვეყნის აღმამანების ნახვას, გააღვიც მათ ჩემი მხურავულ სალამი — სიამაც მე მათგან ვისწავლე. კიდევ, გთხოვ, გაუფრთხილდე დედის ჯანმრთელობას, მიაქვიო მას ყურადღება».

გვოცნი თქვენ, ჩემო ძვირფასებო.

ნახვამდის. თქვენი ალევო.

თარგმნა ს. თურნაძემ.

ზურაბ ლორთქიფანიძე

სოფლის გზაზე

ღამეა და მთვარე არ ჩანს,
სოფლისაკენ ბიჭი მიდის.
ჩაღამებულ ტყეებს შუა
ვერცხლისფერი გზაა დიდი.
გზის პირებზე დარაჯებად
ძელქვეები და მუხებია, —
პატარა მგზავრს ფოთლის ენით
სოფლის ამბავს უყვებიან.
გულუშიშრად მიიჩქარის,
ბიჭი მერცხლის ფრთებს თუ ისხამს;
როგორც მივა,
გადასძახებს
და შეაღებს დაბალ კიშკარს.
შესაძლოა შინ ეძინოთ —
დაძახება ერთიც გასჭრის.
გაოცებს ღამით ყველას,
ვაჟკაცურად შევა სახლში.

მიიჩქარის,
მიიჩქარის
ბიჭი გრუზა ქორიანი,
რა ვუყოთ რომ პატარაა,
რა ვუყოთ რომ ნორჩი არი.
ეკიდება მამაცურად
ღამეს ერთი ციდა ბიჭი.
მოდი

ნურვის ნუ გაუმხელთ
ხანდახან თუ გაკრავს შიში.
მიიმღერის, —
ეგ სიმღერა
შიშს უქრობს და მისთვის მღერის.
ხვალ რიყრაყზე ტოლ ბიჭებში
ჩაერევა დაუღლეო.
ხვალ რიყრაყზე შეიხიზნებს
ველ-მინდვრები დანამული.
ხვალ რიყრაყზე
ლევვის წვერზე
ველ შეასწრებს მაღალურიც...
ჩალიანი მეურმენი
ჩაუვლიან,
ოცდებიან,
აქაურად ვერ შეიცვენს,
გაკვირვებით შორდებიან.
შესძახებენ:

— ჰე, ბიჭიკო,
საიდან ხარ, რომელ მხარის...
ბიჭი მოკლედ პასუხს აძლევს,
საქმიანად მიიჩქარის.

აი, ღელე,
ავღრიაწიშო
ავია, თუ დაიქუხა.
ყველა წყალი დაღმა მიდის
და ეს მარტო თავუკულმა.
თავუკულმა ღელე ქვია,
სახელი აქვს საკუთარი.
ძველი რწმენით
არის ქინკის
და აღქაჯის საბუღარი.
მოდგა მგზავრი პაწაწინა,
შეშრილდა ფოთოლოთ დასტა,
გული ოღნავ შეუქანდა,
ბაყაყი ხომ წყალში ჩახტა.
შეუქანდა გული ოღნავ,
მაგრამ არა,
ისევ მღერის...
იმედით გზას უნათებს
ყელსახვევი ალისფერი.

ამ ლელესთან, ამ ბოგერთან,
მოაგონდა ძველი ჰორი.
მოაგონდა სოფელ-სოფელ
ყურმოკრულად განავონი.
ამ ხევთანო დაგიხედება,
ქინკა თავ-პირ ბანჯგვლიანი;
ის ხან ქალად ვადიქცევა,
ხან კი ვითომ ძაღლი არი.
იარალი გქონდეს ბასრი,
ვაგიშეშებს ხელში თურმე,
მოგახტება ზურგზე უმაღ
და ხევისკენ ჩაგიტყუებს.
შეუქანდა გული ოდნავ,
რა ბნელია მაინც ხევი!..
მაგრამ არა, გზას უნათებს
აღისფერი ყელსახვევი.

გზასაყართან დაღვა ბიჭი
შეყოყმანდა იგი წამით,
რომელი გზა აირჩიოს,—
დაფიქრდება მთელი ძალით.
თუ მოკლეზე გზას ვადასკრის,
სახლში მივა უფრო მაღე,
აქეთ მეტი ტყეებია
და ქარია მოქაქანე...
რა ქნას?! უცებ გადაწყვეტა,
შარავზიდან ვადუხვი,
მან არსენას ლექსი იცის,
შიში, შიში რას უქვი!
მიჩქარის, მიიმღერის,
ფრთხილად სინჯავს ბილიკს ხრამთან.
ბიჭმა დრო ვერ გამოზომა,
გზაზე მიტომ დაუღამდა.
ხშირ ტევერებში, ხშირ ფოთლებში,
თუ შეკრთება მხოლოდ ჩიტი.
ჩამობურვილ ტყეებს შუა
გულნათელი ბიჭი მიდის.
სამ გორას რომ ვადასცილდა
ვადასძახა მისიანებს,
პირზე დიმილ დათოვლილი
თავდაღმართზე მისრიალდა.
სახლის კარი ვაჭრიალდა,
შუქი სტყორცნა თვალს ბოძებმა...
შეეგება ბიჭს დიდღდა
და დიდელის ვაოცება.

ჰეი, ღამის მოჩვენება,
მოლანდებავ, არდილებო,
საუქუნის ღრანტეებში
თვალთმაქტურად ვაზრდილებო,

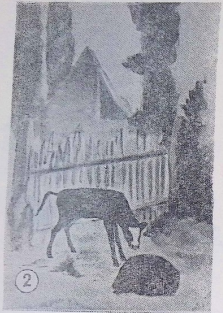
ქვეყნად როგორ იარსებებთ,
კაცო ფიქრებს ვით დაფარცხავთ.
თითისტოლა ბიჭმა
აი,
ერთ ღამეში დაგამარცხათ.

ღლე ვათენდა,
მოჩანს ნათლად
ველ-მინდორი, ქალა-ხევი.
მთებს ეხვევა განთიადი —
პიონერის ყელსახვევი.
გაიშალა მინდვრად ხალხი,
მზე ოქროს სხივს ხეზე ძახავს,
და დიდღდამ შვილიშვილსაც
საუზმეზე დაუძახა.
— შვილო, მითხარ მარტოღმარტო
მოხვიდოდდი რა იმედით,
შემოესმა საყვედური
ხმა დედური, ხმა დიდელის.
ბიჭი ადგა ამაყურად,
ერთი წამით ჩანდა დიდათ;
მკერდს დახედა, პიონერულ
ყელსახვევზე მიუთითა...

არც ძველია ეს ამბავი,
ახსოვს იმ გზას და იმ გორებს;
ახლა მისთვის ვავიხსენე,
ჩემს ბავშვობას მომავონებს.

ნახ. ნ. შალიკაშვილისა

ნოტიხი მხატვრები

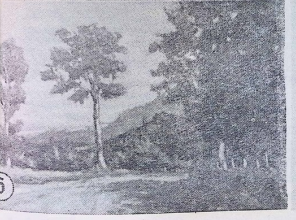
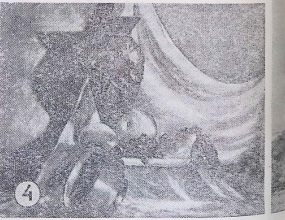
ნაყოფიერ მუშაობას აწარმოებენ თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ხატვისა და ფერწერის კაბინეტი. კაბინეტის ირგვლივ შემოკრებილია უმთავრესად ის ბავშვები, რომლებმაც სკოლაში გამოიჩინეს თავი ნიჭითა და ხატვისადმი სიყვარულით.

პიონერთა სასახლის ხატვისა და ფერწერის კაბინეტში, ისე როგორც კინდაკების წრებში, თავისი არსებობის მანძილზე ბევრი ნიჭური მხატვარი და მოქანდაკე აღზარდა, რომლებიც დღეს ჩვენი რესპუბლიკის გარეთაც კი არიან ცნობილი. ბევრი მათგანი სტალინური პრემიის ლაურეატიც.

ამჟამად ჩვენთან ხატვის ოსტატობას უუფლებმა ბევრი ნიჭიერი ნოტიხი მხატვარი.

ნორჩმა მხატვრებმა განსაკუთრებით წაყოფიერად გამოიყენეს მიმდინარე წლის ზაფხულის არდადეგების თავისუფალი დრო, ასე მავალიადა, გვიცი ვაშაკიძემ ათეულ ეტოულში დაწერა იერეთას წარმტაცო ბუნება. მშვენიერი ეტოულში მოიტანა პიონერთა სასახლის გამოუჩინისათვის თამაზ ფერაძემ. დიდა უკრადლებით გვიღება თენას და კარგად გადმოსცემს ბუნების აკაკი რამიშვილი. კარგი მომავლის მქონეა კობა ხატიაშვილი, რომელმაც დაწერა მშვენიერი სურათი „მეთხილამურეთა“

7595

საქართველოს
ბავშვთა
მხატვართა
კავშირი

ასპარეზობა ბაკურიანში“, ყურადღებას იპყრობს ჯეშალ კობრეიძისა და სხვა ნიჭიერი ნორჩი მხატვრების ნამუშევრები.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ხატვისა და ფერწერის კაბინეტის წვერის ემირ ბურჯანაძის წარმატება, რომელმაც წელს მოსკოვში მოწყობილ ბავშვთა სახვითი ხელოვნებისა და სახვითი თვითშემოქმედების გამოფენაზე პირველი პრემია მიიღო. ამ გამოფენაზე მასთან ერთად ისახელა თავი პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ქანდაკების წრის წევრმა მიხეილ სმირნოვმა.

დიდი სიყვარულით მუშაობენ პიონერები ქანდაკების წრეში (ხელმძღვანელი — მოქანდაკე ზ. კრაწაშვილი). ამ წრეში გაერთიანებული ბავშვები სასწავლო ხასიათის ნამუშევრებზე მუშაობასთან ერთად ქმნიან დამოუკიდებელ საინტერესო-კომპოზიციებს, როგორც თანამედროვე ასევე ისტორიულ თემებზე. ქანდაკების წრეში გაერთიანებულ ნორჩ მოქანდაკეთაგან გამოირჩევიან თენგიზ კიკაღელიშვილი, მიხეილ სმირნოვი, ალექსანდრე რატიანი, ავთანდილ მჭედლიშვილი და სხვ.

თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ხატვისა და ფერწერის კაბინეტი და ქანდაკების წრე მომავალში კიდევ უფრო გააძლიერებს მუშაობას ნორჩი მხატვრებისა და მოქანდაკეების

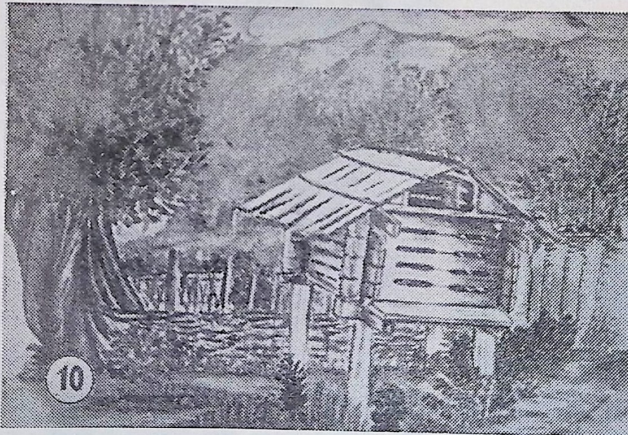

დაოსტატებისათვის, რათა მათ შემდგომ წარმატებით იმუშაონ ჩვენს დიდი საბჭოთა სამშობლოს საკეთილდღეოდ.

ბრ. მხსნი,

დამსახრებული პედაგოგი, მხატვარი.

* * *

სურათებზე: 1. „მეთნილამურები“ — ნახკობა ხატავიშვილისა, 2. „შეშინებული ხბო“ — ნახ. თამარ კარბელაშვილისა, 3. „ხიდი ბოტანიკურ ბაღში“ — ნახ. რევაზ ცომაიაძის, 4. „ნატურმორტი“ — ნახ. ემირ ბურჯანაძისა, 5. „გზა მთაში“ — ნახ. გივი ვაშაკიძისა. 6. „გლეხები საპარადო შესასვლელთან“ (6. ნეკრასოვის ლექსის მიხედვით) — ქანდაკება მიხეილ სმირნოვისა, 7. „ნატურმორტი“ — ნახ. ნიკოლოზ ივანოვისა, 8. „ქიშის ლაბორატორიაში“ — ნახ. გივი ვაშაკიძისა, 9. „სახიფათო მომენტი“ — ნახ. ჯეშალ კობრეიძისა, 10. „სასიინდე“ — ნახ. ნათელა ველიაშვილისა.

ფოტორეპროდუქცია უ. ჩხატარაძისა

ელიზბარ უბილაძე

დიე გზაზე

ნახ. ზ. ლუგავასი

მწერალმა ელიზბარ უბილაძემ დაწერა ვრცელი მოთხრობა „დიე გზაზე“, რომელიც მიძღვნილია შრომითი რეზერვების სახელწოდებით დასაწყობების ახალგაზრდობის ცხოვრებისადმი. ავტორი დამაჯერებლად აგვიჩვენებს ჩვენი ახალგაზრდობის სწრაფვას ტექნიკის დაუფლებისადმი, მის გმირულ შრომას სამამულო ომის დღეებში. ვებუდავთ ნაწევრებს ამ მოთხრობიდან.

მატარებელი თბილისს უახლოვდებოდა... არჩილი ფარ-დაკვირვებულ ფანჯარასთან იდგა და ცნობისმოყვარეობით გაჰყურებდა თვალწინ გაქროლებულ სოფლებს, ქალაქებს, ველ-მინდვრებს. წამიდან წამზე ჩნდებოდა პურის ყანების ზღვაში ხომალდებივით შეცურებული კომბინები, მინდვრად მოგვუჩვენებდა ტრაქტორები და ასფალტმოვებულ გზაზე გაფრთხილი ავტომანქანები.

არჩილი ფიქრობდა მშობლებზე, ავადმყოფ აშხანაზე, გრძობადაკარგული რომ დატოვა საავადმყოფოში; ფიქრობდა ხვალდინდ დღეზე, მის მომავალზე და იმაზეც, თუ როგორ მიიღებდა დედა-თბილისი, როგორ შეხვდებოდნენ სახელწოდებითი მოსწავლეები, რას ეტყოდა სასწავლებლის დირექტორი.

კმაწვილის წარმოდგენაში სასწავლებელში მისვლის პირველი წუთები ასე ისახებოდა: აი, შევიდა არჩილი სასწავლებლის ეზოში. იგი დააკავა ახალგაზრდა გუშაგმა. არჩილმა ვინაობა უთხრა, უჩვენა დირექტორის სახელზე დაწერილი განცხადება. გუშაგმა საშვი მისცა.

გაჰყვა არჩილი სასწავლებლის შენობამდე მიმავალ მოასფალტებულ გზას. ბზის გაზონებს გადაღმა გამწვარივითი მოსწავლეები შორიდან ესალმებინათ სოფლიდან ჩამოსულ უცნობ აშხანაგს.

— რატომ აირჩიე ზეინკლის პროფესორი? — ჰკითხა სათვლებიანმა დირექტორმა კაბინეტში შესულ არჩილს და განცხადებას წითელი ფანქრით ხაზავს.

არჩილს ხმა არ ამოუღია...

— ჰა, გვიტოხები, რატომ-მეთქი!
— სრულიად მოულოდნელად გადავწყვიტე. ჩვენს სოფელში ცხოვრობს ორი ზეინკალი; თვედროე მისიაია და ვასილ კალაშნიკოვი. მათ შემაყვარეს ზეინკლობა. უკანასკნელად თვედროემ ქვის სწრაფსახერხი დახვა გამოიგონა. არ უმართლებს საჭირსები. მინდა მოხუცს დავეხმარო.

— ეს არის ყველაფერი?
— მთავარი ჯერ არ მითქვამს. ენგურის ქალაქის „კომბინატს სტორდება ზეინკლები. კომბინატის დირექტორმა და მთავარმა ინჟინერმა მე და ჩემს აშხანაგს — ოთარ მისიაიას გეთხოვეს, შეგვესწავლა ზეინკლობა და კომბინატში დავგვეყუო მუშაობა. ჩვენც დავთანხმდით.

— მერე და სად არის მისიაია?
— ბედმა უმტყუნა, ავად გახდა. ვფიქრობ, როგორც კი მოიკეთებს ჩამოვა.

კმაყოფილმა დირექტორმა არჩილს გაუღიმა. საბუთების გადასინჯვისა და გამოცდების ჩაბარების შემდეგ არჩილი ჩაირიცხეს...

აი, ლურჯხალათიანი არჩილი დამკლავებული დგას საბურღი ჩარხთან და მათემატიკური სიხუტით ბურღავს დეტალს...

ამ დროს არჩილის თვალწინ გაიფლვა აღმოსავლეთისაკენ ხელგებავდებლმა დიდი ლეინის მალაღმა ქანდაკებამ.

— ზაქსი! ზაქსი! — აჩოქოვდნენ მგზავრები კუბში... არჩილ! ფიჭვებიდან გამოვარდნა-
ნაწილტრისადგურის კაშხალთან გადმოქმუხარი ჩანჩქერის
შეფეხები ბრინჯაოსგან ჩამოსხმულ ლენინის ქანდაკებას ესხუ-
რებოდნენ.

მიჭროდა ელმავალი და მხისკენ ხელგაწედილი ბრძენი
მასწავლებელი თითქოს გზას უჩვენებდა კუბებს, ფრთებს ას-
ხამდა მის ოცნებას...

* * *

როგორც ყოველთვის, რაინგზის თბილისის საღვრებზე
მატარებელს უამრავი ხალხი დახვდა. სწრაფად დაიცულა
ვაგონები. ნაცნობ-მეგობრების ალტაცებული შეხვედრები...
სიცილ-კისკისი... მინარული შეძახილები...

არჩილს არავინ შეხვედრია. თბილისში არავინ ჰყავდა
ნაცნობი ოთარ მაისიას დის ნათელას და მისივე თანასოფ-
ელის, სახელისნო სასწავლებლის ყოფილი მოსწავლის ირო-
ლიონ დიფთის ვარდა, მაგრამ არც ნათელამ და არც ირო-
ლიონმა მისი ჩამოსვლის შესახებ არაფერი იცოდნენ.

ვაგონის მოედანზე გამოსულს უჩვეულო მასხაობა და-
ეწემა თვალში. ელვისებურად მიჰქროლენ სანახები ავტო-
მანქანები, მოტოციკლები, ტრამვაები, ავტომუსები. მილი-
ციელები მოძრაობას აწესრიგებდნენ, ზოგს გზას ასწავლიდ-
ნენ, ზოგსაც ტუპავდნენ.

ქუჩაში უამრავი ხალხი მოძრაობდა. არჩილმა კი არ იცო-
და, საით წასულიყო. ერთ ხანს უმოძრაოდ იდგა წიგნის კიოსკ-
თან, მაგრამ, როდესაც მატარებლიდან ჩამოსულს ხალხი ვაგ-
ონის მოედანზე შეთხელდა, მოუწყენრობა დაეუტყო, შიშმა შე-
იპყრო.

— რას უდენ ბიჭუნა, ხომ არაფერი დაკარგე? — ხმამაღ-
ლა უთხრა მილიციელმა.

არჩილმა ქაღალდი გაუწოდა, რომელზეც მისამართი ეწე-
რა. მილიციელმა წაიკითხა ქაღალდის ნაგლეჯზე გაფურცეფ-
ლად დაწერილი სიტყვები და ყმაწვილს ტრამვის გაჩერ-
ებაზე მიუთითა:

— აი, უკვე ჩამოვდა ექვსი ნომერი. ნუ იჩქარებ, მიუს-
წრება. ჩაჯექი ამ ტრამვაში და უკანასკნელ გაჩერებაზე ჩა-
მოდი, კიროვის ქარხანა ექვსა.

არჩილი სასწრაფოდ გაშორდა მილიციელს და ტრამვის
ვაგონთან მიიჭრა.

სადგურის მოედანს არც კი გაცილებოდნენ, როცა არ-
ჩილს უტყობას კაცმა ხალათზე ხელი ჩაავლო და უთხრა:

— ჯარიმას გადაიხდი!

არჩილმა გოაცემით შეხვდა უცნობს, რომელსაც მარცხე-
ნი მელაგზე მივარებული ჰქონდა უსიცილო ლენტო წარჩეობი:
* კონტრადიქციონი *. პირველად გვინა კონტრადიქციონი ხუმ-
რობდა, მაგრამ, როცა იგივე სიტყვა უფრო ხმამაღლა გა-
უმეორა, არჩილი დაიხანა, მოწყალეების თვალთ შეხვდა უცნობ
კაცს.

— რას მიყურებ? პირველად ხომ არა ხარ ქალაქში. არ
იცი ვანა, წინა ბაქნიდან ამოსვლისათვის ჯარიმია!

დაბნეულმა ბიჭუნამ კარგა ხანს გვირაფერი უბასუბა კონ-
ტრადიქციონი; ბოლოს გაუბედავად ამოიღუდლულა:

— სწორედ პირველად ვარ. ეს-ეს არის მატარებლიდან
ჩამოყვანილი.

— მით უმეტეს, დაგაპასოვრდება, უწყისობას აღარ ჩა-
იღწე!

— საიდან ჩამოდი, ჩემო ბიჭიკო, — აღერსიანად შეეკი-
თხა არჩილს მუხა ხნის ქალი, რომელმაც ის იყო ტრამვის
ბილეთი შეიძინა და გვერდით მდგარ ორ ყმაწვილს გაუწოდა.

არჩილმა პასუხი დაუთმო. ფახულანული ვარა ^{რომ}
ეტყვა, ალბათ, აქ არავის ეცოდინებოდა ამ პატარა სოფლის
სახელი, ამიტომ თქვა:

— ენგურის ქალაქის კომბინატმა გამოვეგაგე, სახე-
ლონიო სასწავლებელში.

სახელონიო სასწავლებლის სსენებაზე ქალმაც და ყმაწვი-
ლებმაც გოაცემით შეხედეს უცნობ ბიჭუნას.

— ახლა სად მიდიხარ, შვილი? — კვლავ შეეკითხა ქალი.

— ამხანაგი მყავს კიროვის ქარხანაში. პირველად ის
უნდა ვანო. ამბობდა, სახელისნო სასწავლებელიც იქვე არი-
სო. — არჩილმა ქალს სასწავლებლის მისამართი გაუწოდა.

— ერთი გზა გვექონია. ეს ბიჭებიც იქ მიიყვან. გაიცანიე
ერთმანეთი.

— სერგეი ტაჩენკო.
— იფრი ზოლოტუხინი! — ლინიერად ჩამოართვეს ხელა
ბიჭუნას.

— მე კი არჩილს მემახიან. გვარად ზარანდია ვარ. —
თქვა არჩილმა და ხელი ჩამოართვა ქალს, რომელსაც პატა-
რა თანამგზავრები დეიდა ქსენიას ეძახდნენ. ახლადგაცნობი-
ლი ბიჭუნები ქართულს ისე ამტვრევდნენ, როგორც არჩილი
რუსულს.

კონტრადიქციონი კვლავ არჩილს მოუბრუნდა:

— გაბუტო, წაყრუება საქმეს არ შეგლის. ჯარიმა გადა-
იხადე!

— თავი დანებე, ხომ ხელდავ ბავშვი სოფლიდანა ჩამო-
სული, სასწავლებელში მიდი. იქნებ არც კი პეეს ჯარიმის
ფული. — გამოქეიმაგა არჩილს ქსენია კველიძე.

— რას ჩაიციხობარო ამ ბავშვს, რა დაგიშვავთ ასეთი, —
ახმაურდნენ დანარჩენი მგზავრებიც.

კონტრადიქციონი თითო დღემუქრა არჩილს, რითაც ანიშ-
ნა, მერაფერე თუ მსავასი რამე შეგნიშნე, მაკცრად დაგასჯიო,
და გაშორდა.

ტრამვი ღრმადელისკენ მიჰქროდა. მგზავრების აფრ-
ხურსა და შემხვედრი ტრამვის წაყრუშში, არჩილს ძლივს
ესმოდა დეიდა ქსენიას საუბარი. მან პატარა თანამგზავრებს
უთხრა:

— დღეიდან უფრო საქმიანსა და შინაარსიან ცხოვრებას
შეგდებოთ: აღზრდელები და ოსტატები მერს მოგთხოვენ,
ვიდრე ჩვენ გახზოდით; თქვენც უფრო მეტი პასუხისმგებლო-
ბით უნდა მოეკიდოთ სწავლას, შრომას. საქმე გეგნებათ რთულ
მანქანებთან, იქ იოლად ფონს ვერ გახვალთ. ასე, ჩემო გვირი-
ტებო, კვირობით მოგაკითხავთ.

— ჩვენც სწორად გინახულებთ, დეიდა ქსენია, — აღტა-
ცებით მიგვს ყმაწვილებმა.

— რა გული მომითქმეს, რომ არ გინახულოთ, შვილი-
ბო, აღზრდელის გული ხომ იცით რა ჩველი და სათნოა!

— ნეთუ აღზრდელი ამ ბიჭების დეიდა მეგონეთ! —
გულ უბრწყვილოდ უთხრა არჩილმა დეიდა ქსენიას.

მშობლების სსენებაზე იფრი ზოლოტუხინმა თავი დახა-
რა, ხოლო სერგეი ტაჩენკოს თვალებზე ცრემლი მოადგა.

— სადა ჰყავთ, შვილო, ომში დადუღუბათ. ჩვენთან, კოჯ-
რის საბავშვო განხში გაიზარდნენ. სერგეის უფროსი და ვა-
ლია მეორე წელიდა სახელისნო სასწავლებელში სწავლობს.

ვალამ ურჩიათ აქ სწავლა, თუმცა ხელისნობისაც ცოტა
რამ გაეგებდა. საბავშვო სახლს აქვს სასწავლო სახელისნო,
სადაც ხელისნობასაც ვასწავლით. იფრისა და სერგეის გაე-
თებულნი ზოგიერთი ხელსაწყო ახლაც არის ჩვენთან გამოყე-
ნილი.

უკანასკნელი გაჩერება ჯერ კიდევ შორს იყო. ტრამვი
მიჭროდა ლარივით გაქიმულ მოასფალტებულ ქუჩაზე. ყოველ

წესს ჩნდებოდნენ ფაბრიკა-ქარხნების კორპუსები, მაღალი შენობები, მუშათა საცხოვრებელი ბინები. არჩილს სურდა ამ უცნობი ქალაქის მზერით დატკბარყო, მაგრამ ახლადგვიწობილ ამზანაგებთან ბასით გატაცებულს, ამისთვის არ ეცალა. ამზანაგების პირდაპირ ჩამოშვადარი, ახლა იგი უფრო თამამად საუბრობდა.

— გმე კარგ მასპინძლობას გავიწვეთ ვალა—უთხრა არჩილმა სერგეი ტაჩენკოს.

— უკეთესი მასპინძელიც გვყავს, — ჩაერია ლაპარაკში იური ზოლოტუხინი, — კიროვის ქარხანა ჩვენი საბავშვო სახლის შეფია. ქარხნის დირექტორი გრიგოლ ნამგალაური ხშირად ჩამოდითა და ჩვენთან; თვითუფლ ჩვენგანს კარგად იცნობს.

არჩილი ბედნიერად გრძობდა თავს ასეთ კარგ ამზანაგებს რომ შეხვდა. ახლა იგი მარტო არ იყო. იროდიონი ფიფის გარდა, არჩილს თბილისში ბევრი ნაცნობი ჰყავდა... ქსენია კველიძე, იური ზოლოტუხინი, სერგეი ტაჩენკო. სულ მალე გაიქცნობდა ვლადის, ქარხნის დირექტორ ნამგალაურის ნაცნობთა ამ ჯგუფს მიემატებოდა სასწავლებლის სხვა ამზანაგები—ოსტაევი, აღმზრდელიც და მასწავლებლები. ასე თანდათანობით შეიძინა უამრავ მეგობარს, დამკვიდრებულს თბილისში, შესწავლიდა ზეინვლობას და ერთ მშვენიერ დღეს სასწავლებლის ფორბში დააოწყობილი, სოფელში რომ ჩავიდოდა, ყველა არჩილზე კლამარავდა.

უცებ ტრამევი გაჩერდა.

— მივდილი! — თქვა დედა ქსენიამ და წამოდგა. ბიჭუნებმა პატარა ჩემოდნებს დასტაცეს ხელი, აღმზრდელს უკან გამოუდგნენ. ზურგჩანთაშიკიდებული არჩილიც ახალგაცნობილ ამზანაგებს გაჰყვა. გაჩერდნენ პატარა, მოსაფლტებულ მოედანზე, სადაც ორი ქარხნის ალაყაფის კარი ერთმანეთს პირისპირ შეხვებოდა. უხარბაზარი თუჯის მიღობიდან ბოლოვებდა ამოდიოდა ტყეისფერი კვამლი და ცაში იფანტებოდა.

არჩილი იჭვრიტებოდა ქარხნის ალაყაფის კარის ღრიალში: თქნეს იროდიონს მოვტარა თვალით. იროდიონი კი არხა ნანდა. ქარხნის გზოში ლითონის ჯარით და ბზრუშეულა ეყარა. სწრაფად მიმოდიოდნენ ტყავის წინასფრიანი გარუჯული კურუმები, დაჭროდნენ საბარგო ავტომანქანები. ალაყაფის კართში მდგომი სერგეი და იური თვალებით დაეძებდნენ ვლადის.

არჩილი ქარხნის უხარბაზარ კორპუსებს შორის ამაყად მიბატებოდა. ძალუნებურად ძია თვებდროე მოაგონდა, დიდის ამბით უხარბანს რომ ეძახდა პატარა სახერის და ჩაევიდა.. მანქანა-დანადგარების ხმაშეწყობილ გუგუშში ახალგაზრდებმა მხოორულად ჩაიარეს ქარხნის საბარგოები და ქარხნის უკან ორსართულიან შენობასთან გაჩერდნენ. ამ შენობაში იყო მოთავსებული სახელოსნო სასწავლებელი.

შენობა და მისი გზო სულ არ ჰგავდა არჩილის მიერ ოცნებით წარმოდგენილს. გზოში არც გახონები იყო, არც ყვავილები. გადატრუსულ მიწაზე აქ-იქ უწყსრიდოდ ეყარა ლითონის ნამსხვრევები, არმატურები, ჰანკელები. გზოს გასწვრივ იდგა რატუნდამული საბარგო ავტომანქანა იდგა. მის დანჯარულ ძარზე შესკუთული ორი ბიჭუნა ერთმანეთს ეჭიდებოდნენ. ავტომანქანის მძღოლი ტუმბოთი რუხინის საბურს ბეარავდა.

დედა ქსენია, რომელსაც სასწავლებლის დირექტორის ნახვა უნდოდა, შენობის საპარადო კარისაგან გაეშურა. მძღოლთან მდგომმა შეგვერემანა ბიჭუნამ უთხრა:

— მოსწავლეები და დირექტორი ქარხნის კლუბში არიან.

ამ დროს მოსუცმა კომენდანტაც გადმოიხედა პირველსაართლის ფანჯრიდან:

— დირექტორის წე დაუცდით, დააკვირდებო. განცხადებები თუ გაკეთ, კანცელარიაში დატოვებო.

კომენდანტის ნათქვამზე შეგვერემან ბიჭუნას, რომელიც როგორც შემდეგ გამოიკავა, წარჩინებული მოწაფე ლალო ჯაფარიძე იყო, მოაგონდა საქმის მწარმოებელი ქალი — და ახლდისოსულებს კანცელარიისაკენ გაუძღვა. სამივეს განცხადებმა საქმის მწარმოებელმა ჩაიბარა; ბიჭუნები გაეცნენ გამოცდების ცხრილს.

— ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ ნუთუ კლუბში ვერ შევძლებთ სასწავლებლის დირექტორის ნახვას, — შეეკითხა საქმის მწარმოებელს დედა ქსენია.

— ალბათ, შესძლებო. იქ სხდომა მოგვიანებით დაიწყებო. ჯერჯერობით კლუბს რთავენ და მომდღარალთა გუნდს ამზადებენ გამოსასვლელად.

— იქ, ალბათ, დირექტორსაც გნახავო? — კვლავ ჰკითხა დედა ქსენიამ.

— ყველან ნახავო. ჩვენი სასწავლებლის უფროს ოსტატს ფილიმონ გვეგვიფებს დღეს უსრულდება დაბადების სამოცი და ქარხანაში მუშაობის ორმოცი წელი. კიროვის ქარხანა, რომლის ბაზაზედაც იწყობება ჩვენი სასწავლებელი, იუბილეს უხდის ამ წარჩინებულ ადამიანს.

ახალგაზრდები დაინტერესდნენ. მალე ყველა იქ მყოფი, საქმის მწარმოებლის გარდა, კლუბისკენ გაეშურა...

* * *

დედაშვილური სიყვარულით შეხედნენ ერთმანეთს დედა ქსენია და ვლადი ტაჩენკო. კლუბის ფოიეში, სადაც სახელოსნო სასწავლებლის მოსწავლეების გარდა, ზეინვლები, ხარატები, მღარაგები, მრანდაგები და მკვლები იროდიონს, ვლადიმ ალბაცებით უთხრა თავის საყვარელ აღმზრდელს, დღეს მე და ჩემი მიმდღარალთა ტყედი სცენაზე გამოვიდით-ვართო.

ქსენია კველიძე სიამოვნებით უსმენდა თვალგაბრწყინებულ ვლადისა. ვლადის ახარება ისიც, რომ ერთადერთი ძმა სერგეი დღეიდან მასთან ისწავლიდა. არანაკლებ ახარებდა იური ზოლოტუხინის მოსვლა.

დედა ქსენიამ ვლადის არჩილ ზარანდია გააცნო. არჩილმა დიდი ხნის ნაცნობივით ჰკითხა ვლადის, სად შეიძლება იროდიონი ფიფისა ნახვით. ვლადი უცებ დატარალდა: იროდიონი ფიფია თურზე კლუბის გამგის კაბინეტში სიტყვის სათქმელად ემზადებოდა.

არჩილმა ნახვისთანავე სულმოუთქმებლად უთხრა იროდიონს ოთარი მისისა და ავადმყოფობის ამბავი. იროდიონი შეწუხდა. თავისი გულსიტკივილი იქვე მყოფ ლალო ჯაფარიძეს უთხრა.

ცოტა ხნის შემდეგ არჩილი ამზანაგებს გამოეფინის დასათვალთვლელად კლუბის ფოიეში შეჰყვა.

გამოეფნა მიძღვნილი იყო სასწავლებლის უფროსი ოსტატის ფილიმონ გვეგვიძის ცხოვრებისადმი. გამოეფნა ექსპონატივად ჩანდა, რა ზატირებვამის ცხოვროდა ფილიმონის საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე, რა ფიგავალახით შეისწავლა ზეინვლობა. აქვე იყო გამოეფნილი გვეგვიძის მიერ აღზრდილი, წარჩინებული ადამიანების პორტრეტები.

— ერთი მათგანი, სახელ-
დობრ გიორგი ჯიკარიანი, —
თქვა ვალიამ და მეზობლის ფორ-
მაში გადადებულ პორტრეტზე
მიუთითა, — დონბასის შახტებში
მუშაობს მებეგედ. ამას წინათ
ლაგების გამაგრებაში სიახლის
შეტანისათვის დონბასელი მუშე-
ბის ერთი ჯგუფი შრომის წითე-
ლი დროშის ორდენებით დაჯილ-
დოვდა. დაჯილდოებულთა შორის
ჯიკარიანიც არის. იგი ხშირად
სწერს ოსტატს გულთბილ წერი-
ლებს.

— მოხდა მეორე სასიხარულო
ამბავიც, — დასძინა ვალიამ და
ჯიკარიანის გვერდით მოთაყუ-
ბულ ლევან ქარაბაის პორტ-
რეტზე მიუთითა, — ეს გახლავთ
ჩვენი სასწავლებლის ყოფილი
ოსტატი. პირველად კიროვის
ქარხანაში ზეიწკლად მუშაობ-
და და ფილიმონ გვეგემის წყა-
ლობით ოსტატი გახდა. ახლა საბ-
ჭოთა კავშირის გმირია.

სტენდის შუა ადგილას ფი-
ლმონის პორტრეტი ეკიდა.

უცებ ფოიეში სიჩუმე ჩამო-
ვარდა. მოსწავლეების ჯგუფი
ორად გაიყო. ქარხნის დირექტორს
და სახელსონო სასწავლებლის
დირექტორს ხელჩაკიდებული მო-
ჭკავდათ ფილმონ გვეგემი. მო-
ხუცი ოსტატი ყველას ესალმებო-
და, უღიმოდა.

ქარხნის დირექტორმა, ენერგიულმა, საშუალო ტანის მე-
ლოტმა კაცმა, ქსენია კველიძე იცნო და არც გაკვირვებია
მისი აქ ყოფნა, რადგან იგი ქარხნისა და სასწავლებლის ხში-
რი სტუმარი იყო.

— ალბათ, შეილებს მოაკითხე, ამხანაგო ქსენია, — გა-
ეხუმრა დირექტორი საბავშვო სახლის აღმზრდელს.

— ახალი შეილებიც მოვიყვანეთ, ამხანაგო გრიგოლ, —
ხუმრობითივით უფასუბა ქსენიამ ნამგალაურს და თვლით ტკა-
ჩენკოსა და ხოლოტუხინზე ანიშნა.

— ყოჩალი ხარ, ამხანაგო ქსენია. თუ ვალიასთან ნიჭი-
ერები გამოვიდნენ, სწორედ ჯილდოს ღირსი იქნები.

— კიდევ უკეთესებიც. ეს ყმაწვილი, — ქსენიამ სერგეიზე
მიუთითა, — ვალიას ძმაა. ძალიან აინტერესებს სახელსონო
საქმე. მას არ ჩამოუვარდება მეორე ყმაწვილიც, — ახლა ზო-
ლოტუხინზე გადაიტანა მხერა. — დარწმუნებულად ვარ, არ
შემარცხდები.

— ეს ვინდა არის! — სასწავლებლის დირექტორმა არ-
ჩილზე მიუთითა.

— გახში შემოგვიერთდა. კარგი ბიჭი ჩანს.

— მე ენგურის ქალაქის კომბინატმა გამოგზავნა თქვენ-
თან. ზეიწკლობა მინდა შევისწავლო, — სხაპასუხობით მიუგო
არჩილმა, რაბაც ყველა იქ მყოფს და მათ შორის მოხუც ოს-
ტატაც სახეზე ღიმილი მოჰგვარა.

ტრამვაი ღრმადელისაკენ მიჰქროდა...

სასწავლებლის დირექტორს არჩილს სიმკვირცხლე მო-
ეწონა, ალერსის ნიშნად მხარზე ხელი დაადა.

მაღ სათბილიყო სხდომაზე დაიწყო. წითელ მუღდადა-
ფარეულ გრძელ მაგიდას ქარხნისა და სასწავლებლის ათამ-
დე წარჩინებული ადამიანი უსხდა.

სიტყვებით გამოსულნი აქებდნენ, ადიდებდნენ ოსტატს.
ფილმონ გვეგემივე საპასუხო სიტყვაში წარმოთქვა:

— ამ დარბაზს რომ ვუყურებ, გული სიხარულით მეგ-
სება. აქ დამსწრეებიდან ბევრი ჩემი აღზრდილია. ვინ იცის,
კიდევ რამდენი არ ესწრება. ზოგი სხვა ქარხანაში მუშაობს,
ზოგი სწავლობს.

წინათ მცირეწლოვანი შეგრიდები მოზრდილებივით მუ-
შაობდნენ. მათ სწავლასა და განათლებაზე არავინ ზრუნავდა.
დღეს კი უმრავი სახელსონო და რკინიგზის სასწავლებლები,
საფარეო-საქარხნო სკოლებია ჩვენი ქვეყანაში. ამ სასწავ-
ლებლებში უფასოა სწავლა, კვება, ჩაცმა-დახურვა. ანალგაზრ-
დები ვფიქრობან სხვადასხვა რთულ პროფესიებს. სასწავლებ-
ლის დამთავრების შემდეგ იქ გახსნილი აქვთ.

დარბაზში დიდხანს ქუჩულა ივაცია. ახალგაზრდები თა-
იგულებით აჯილდოებდნენ მოხუც ოსტატს. იროდიონ ფიფამ
მისივე დამხადებული სახენკლო ხელსაწყოებით საესე კარა-
და მიართვა იუბილარს.

დარბაზი კიდევ უფრო გამოცოცხლდა, როცა სვენაზე გა-
მოვიდა სახელსონო სასწავლებლის მომღერალთა გუნდი, რო-
მელსაც ვალია ტკაჩენკოა ლოტბარობდა. გუნდი საანო ჭმით

მგროვდა: „დიდება ბელადს“, და ყველა იქ მისდომი გულში იმეორებდა: „დიდება ბელადს.“

* * *

... რკინასა და ფოლადთან ჭიდილში განვლეს წლებმა... კურსდამთავრებულები, მცირე გამონაკლისის გარდა, კიროვის ჩარხმშენებელ ქარხანაში მოეწყვნენ.

და აი ერთ დღეს, შესენების დროს, როცა ძმებებით ერთმანეთთან შეზრდილი ახალგაზრდები ერთობოდნენ, სამქრონი ავტოტორმა ახალი გაზეთი შემოიტანა. როგორც გაზეთში წერდნენ, იწყებოდა ვოლგა-დონის დიდი სანაოსნო არხის მშენებლობა!..

ვოლგა-დონის არხი გაკაყავდა მთელ საბჭოთა ხალხს. ვოლგა-დონი! — წერდნენ გაზეთები.

ვოლგა-დონი! — გაიმსოდა რადიორეპროდუქტორში. მაგრამ კიროველმა ახალგაზრდებმა ვოლგა-დონი უფრო ახლის გულთან მამუნი მიიტანეს, როცა ერთ სასიხარულო დღეს მათმა მშობლიურმა ქარხანამ ვოლგა-დონის არხისთვის შეკვეთაც კი მიიღო — უნდა დამუშავდებინა ლითონსაჭრელი დახვები.

დაფიქრდნენ ბიჭები — ამ შეკვეთის შესრულება ხომ კარგადა კარგე, მაგრამ აი, იქ ყოფნა კი...

დახვების გაზანთხენის დღეს არჩილ ზარანდიამ ინატრა: — ნეტავ ახლა ამ დახვებთან ერთად ჩვენც!..

შემდეგ მან სერგეი ტაჩენკო დაიმართხვლა, თვალგზი ჩახედა და დაფიქრებით უთხრა:

— წაზევიდოდი კი ვოლგა-დონზე? ტაჩენკომ პასუხი ვერ მოასწრო, რომ მოხუცი ოსტატი ფოლიმონი თავს წაადგათ.

— ჯიშკარიანის წერილია, ბიჭებო, — მან წერილი უჩვენა ახალგაზრდებს, — ვოლგა-დონის არხის მშენებლობაზე გადავედ, ძალიან საინტერესოა აქ ყოფნა და მუშაობაო...

— მივიდივარ, ჩვენი დახვების ნაკადს უნდა გავყვე, — ახლა უფრო მტკიცედ თქვა არჩილმა.

— ბევრს უნდა ბიჭო, წასვლა. ვალაიც არ მეშევაბა...

— ყველას ნუ კი მოვლებთ, ჩვენ ოთხნი მივიდეთ დირექტორთან. არ გვეტყვიან უაი...
მეორე დღეს ოთხი ახალგაზრდა: ზარანდია, ხოლოტუნი, და-ძამა ტაჩენკოები დირექტორის კაბინეტის კარებს მიადგა. აქ მათ იროდიონი, გურამი, ტარიელი და მუხრანი შემოხვდნენ.

— აქ რა გინდათ? — შეკითხა კარებთან ატუხულ ახალგაზრდებს არჩილი.

— რაც თქვენს — უპასუხა იროდიონმა.

— შენ რა იცი!

— გაეგე ვოლგა-დონზე გინდათ წასვლა. რა-ღს გადავდო, ჩვენც მივიდივართ.

ნამგალაურმა მოუსმინა ახალგაზრდებს, გამოცდელი თვალით შეათვალიერა ისინი.

— კეთილი. დატოვეთ განცხადებები. შენ კი, ზარანდია, ვერ გაგიშვებ. ენგურის ქალაქის კომბინატი გიწვევს სამუშაოდ. შრომითი რეზერვების სამმართველის განკარგულებაა.

გაზარბუხლი ბიჭები დირექტორის კაბინეტში გამოვიდნენ. არჩილი კი...

— რას დაფიქრებულხარ, ბიჭო, ენგურიც ჩვენი არ არის, ენგურმა არ გამოგზავნა? — გამხმვება ტაჩენკომ არჩილი.

— ჩვენი ვოლგა-დონზე, შენ ენგურზე... გაშენოთ! — ჩაურთო ხოლოტუნი...

რამდენიმე დღის შემდეგ ქარხნის შესავლელთან განცხადებების დაფზე გამოაკრეს ვოლგა-დონის მშენებლობაზე მიმავალი ახალგაზრდების სია.

არჩილს პირველ ხანებში უძიმდა ამხანაგების დაშორება, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ნათელა მაისიამ ქარხანაში რამდენჯერმე მოაკითხა და ზუგდიდში წასვლა ურჩია, თვითონაც ახერ შეიცვალა.

შეუზღვიდნენ გამგზავნეს. ჩაის საბჭოთა მეურნეობაში აგრონომად ვიმუშაებ. ერთმანეთს სწირად ენახათ, აქედანაც ერთად წავიდეთ, — წააქეზა ნათელამ თავისი ერთგული ამხანაგი.

* * *

დადა ვოლგა-დონის არხის მშენებლობაზე წასვლის დღე. დილიდან საღამომდე საბარგო მანქანებს რკინიგზის სადგურში გადაჭქონდა ვოლგა-დონის არხის მშენებლობაზე გასაგზავნი დახვები.

სალამოს რკინიგზის სადგურზე შვგროვდნენ ვოლგა-დონის არხის მშენებლობაზე მიმავალი და მათი გამცილებელი ახალგაზრდები, ოსტატები, აღმზრდელ-ჰედაგებები.

გამცილებელთა შორის იყო თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სტუდენტი ოთარ მაისია, რომელიც როსტოვობლიის მატარებელი ზუგდიდში აცილებდა თავის დას — ნათელას და საუკეთესო ამხანაგს არჩილ ზარანდიას. როსტოვის მატარებლითვე მიმგზავრებოდნენ ვოლგა-დონის არხის მშენებლობაზე მიმავალი ახალგაზრდები. ამიტომ ყველა აქ მყოფი მოუთმენლად ელოდა მატარებლის გამოჩენას.

აი, გამოჩნდა ისიც.

მატარებელში ჩასდნენ... განშორების წუთები!.. გამოთხვება!.. კეთილი სურვილები!..

დაიძრა მატარებელი და დიდ გზაზე მიმავალმა ახალგაზრდებმა სიმღერა შემოსძახეს.

დიდ გზაზე მიპქროდა მატარებელი და მიჰყავდა მუშათა ახალი ნაკადი.

მორბი ჯინჰარკა

ნახ. რ. ცუცქერიძისა

ს ა რ ბ ი

ზღაპარი

ზაფხულის გრილი საღამო გახლდათ, სწორედ ისეთი, როგორც ხშირად იცის ხოლმე ჩვენი ღამაში ქვეყნის მთიან ადგილებში. მოხუც ნიკოლოზს ბაღში გაეტანა სავარძელი, მუხლებზე თავისი პატარა შვილიშვილი დაესვა და ისევარულებოდა.

ცელქი მწვეინარი მოუხვეწრად ტოკავდა პაპის მუხლებზე, ტინებდა, ერთ წუთს არ ისვენებდა. ხან დაბლა ჩამოცოცდებოდა და ასე ფეხდაფეხა განაგრძობდა ცელქობას. ბოლოს, რაკი დაიღალა, დაიქანცა, ისევ პაპის მუხლებზე მოკალათდა, მერე, იშინად ხვეწნისა, ორი თითი მიიტანა დაბუა ყელთან და მიღარით მიმართა პაპს:

— შენი ჭირიმე, ახლა ზღაპარს მომეყევი. კარგი?

ნიკოლოზმა აღერხით გადაუსვა თავზე ხელი, გაიღმა და უთხრა:

— აბა, რა გაიმბო, შე უკლარაქვე, შენა? რაც კი ზღაპრები ვიცოდი, ერთიც არ დამიტოვებია, სულ ყველაფერი მოგიყევი. სხვა რაღა გათხრა?

— მთამზე, კიდევ მთამზე, შენი ჭირიმე! — არ ეშვებოდა მწვეინარი პაპს.

— ზო, კარგი, შვილო, კარგი მოგიყევი, ოღონდ ყური, კარგად დამგდე, არსად შემაწყვეტინო.— მწვეინარი სმენად გალაიქვა.

— იყო და არა იყო რა, — დაიწყო პაპმა, — ჩემს ცუგრუშელა გავიწაზე უკეთესი, სხვა ვღა იქნებოდა? იყო ერთი ძალიან ღამაში ჩიტი. მაგრამ, შენთვის რომ უფრო ადვილი გასაგები იყოს ეს ზღაპარი, მოდი ცოტა შორიდან დავიწყეთ ოხრობა. აი, თუნდაც ასე: ძველად დედამიწის ზურგი ხელისგულივით შაშველი იყო და ზედ არაფერი მოიძებებოდა. მთები და მდინარეები, ზღვა, ტყე და მინდორი, ყველაფერი ეს მერე, უფრო გვიან გაჩნდა.

— თავისთავად გაჩნდა? — გაუკვირდა მწვეინარს.

— თავისთავად რად გაჩნდებოდა! — დინჯად მიუგო ნიკოლოზმა, — ამათ გაჩენასაც, ცხადია, თავისი მიზეზი ჰქონდა.

— მერე და ვინ გააჩინა?

— არავინ ვის უნდა გაჩინა? ბუნებამ შექმნა ყველაფერი. ტყე, ბაღახი, წყალი, თვითონ ადამიანი და ცხოველებიც ბუნებამ წარმოშვა. მაგრამ ხომ დამპირდი, ხმას არ ამოვიღებო. ნუ შემაწყვეტინებ, მე ყველაფერს ავიხსნი და, თუ დამაცოც, ერთ კარგ ზღაპარსაც გაამბობ.

— კარგი აი, ახლა კი სულ გაგაზმდები!

— მაშ ასე, როგორც ვთქვი, ბუნებაა დედა ამ ღამაში, მწვანედ შემკული ქვეყნისა, თავისი ფირუზისფერი ციოთა და ზურმუხტოვანი ხმელითა, ამის შემდეგ უკვე ცხოველები, ფრინველები და თევზებიც გამოჩნდნენ, სულ ბოლოს კი ადამიანი გაჩნდა. ხალხმა ყოველ საგანს, სულიერსა თუ უსულს, თავისი სახელი შეარქვა. მაგრამ იყო ფრინველთა შორის ერთი ისეთი იშვიათი სილამაზის პატარა ჩიტი, რომელსაც ადამიანმა, განსაკვიფრებელი მშვენიერების გამო ვერათარი სასელი ვერ შეუფარდა და ყველანი, უბრალოდ, ღამაშ ჩიტს ეძახდნენ. ჩვენც ასე მოვიხსენიოთ.

ჩიტიც კარგად გრძნობდა თავის ნიშთ აუწერიელ სილამაზეს და დღით მოშქინდა თავი; ხშირად გაშლიდა ხელმეღამაშ ფრთებს, დაანახებდა სხვა ჩიტებს და ამაყად, თავმომწონედ შესახებდა:

„შემომხედეთ, რა მშვენიერი ვარო!“

ფრინველებსაც, მართალია უნდა თქვას, ძალიან მოსწონდათ ღამაში ჩიტი, პატავსაც სცემდნენ, მაგრამ იმისმა გაუთავებელმა ტრამბმა მოაბეზრა მათ თავი და ერთ დღეს გალაყვითეს დაეხაჯათ ჩიტი გალაყვარებულთა ქედამდლობისათვის.

მაგრამ, როგორ უნდა დაეხაჯათ? იმ ხანად ფრინველები არ ერჩოდნენ ერთმანეთს. ყველანი მეგობრულად ცხოვრობდნენ და ამიტომ არც სურდათ რაიმე ზიანი მიეყენებინათ ღამაში ჩიტისათვის, რომელიც თავისი სიბრძნის გამო ტრამბობდა ასე გალაყვარებულად.

ამ უბედურებასთან ჩვენს ღამაშ ჩიტის ის წინეც სჭირდა, რომ უფრომად მხარბი და უფროანი იყო. თუ სადმე მოჰკარავდა თვალს ღამაშ ფრინველს, შურით აღარ იცოდა. რა ექნა. მანამ არ მოიხვეწებდა, სანამ გულმოდგინედ არ შე-

სადრებდა თავის თავს, და როცა დაწმუნდებოდა, რომ მასა-
თი ლამაზი იმ ანაბერში სხვა ანაბერ იყო, მხოლოდ მაშინ
თუ დაწმუნდებოდა. ფრინველებმა ჩიბის წაშორებ ამ ხასი-
ათს მიაქციეს უწარადება და სერსიანადაც გამოიყენეს.

ერთ დღეს გასაბრებული შავი შემოფრინდა ტყეში, სა-
ჩქაროდ იხმო ფრინველები და საიდუმლოდ ესაუბრა:

„დღეს! — უფლებოდა ფრინველებს შავი და თან სულს
ძლივს იქცავდა, — რა ნახეს ჩემმა თვალებმა, რა კალმით
ნახათ მშვენიერა ერთი კვირის წინ უცხო ქვეყანაში მოვ-
ხედი. სწორედ იქ ვინილად ფრინველი. თურმე ფარშავანგი
შვეია სახელად. მოდით მოვიწვიეთ ფარშავანგი. ის არაფრით
ჩამოუფარდება ჩვენს ლამაზ ჩიბს. ლამაზა და წარმოსადები
შეხედლებინა, ჩვენს ჩიბს კი ერთი მუქაც არ გამოვა. ვაჩ-
ვენთო მას და რაკი ნახავს, რომ მისებრ ლამაზი და უფრო
წარმოსადები ბუნების შვილებიც არსებობენ ქვეყანად, იქნებ
მოეშვას ამ გაუთავებელ ტრაზას და თავი დაგვანებოს.“

დაუჯერეს ფრინველებმა შავს. შორეული ქვეყნიდან
გამოიხმეს ფარშავანგი, დიდი პატივით მიიღეს და ჩვენს ლა-
მაზ ჩიბს წარუდგინეს.

უნდა გენახა, რა დღეში ჩავარდა ლამაზი ჩიბი. შურით
კინაღამ თვალები გაღმოსცვიდა. ფარშავანგი ხომ ძალიან
ლამაზი ფრინველია, მაგრამ ამ ჩვენს ჩიბს მაინც არ სჯობდა
სილამაზით. მამ რა შეშურდა ჩიბს, რით მოხბობა? ფარშა-
ვანგის სიდიადით; ის რომ ზურმუხტებით ბოლოს გამოიდა
და უსწამაზარ მარათხავით შეარხედა, ლამაზ ჩიბს შურით
გული უსკდებოდა. „ჩეტავ, რატომ მეც ფარშავანგად არ
გამაჩინა ბუნებამო! — გავიღო გულში და დამით, როცა
ყველა ფრინველი გაიკრიფა, ჩიტმა ასე შესისოვა ბუნებას:

„აგრემც შენ კი დაგენაცვლები, ჩემო დამადებელო,
გვედრებო, გადამაქციე ფარშავანგად და თუ ამ თხოვნას შე-
მისრულებ, მუდამუამს შენი მადლიერი ვეჭმეზო!“

აბა, ლამაზი ჩიბი როგორ არ უნდა უფოვლიყო ბუნების
მადლიერს? ბუნებამ ის სილამაზით დააჯილდოვა და, რაც
მოვარია, სიცოცხლე აჩუქა.

— სასიათო! სასიათო რომ ცუდი მისცა ბუნებამ ჩიბს? —
კრძალვით ჩაურთო მზევენარმა.

— კიდევ ეგ არის, შვილო, რომ თავისა სასიათო კაცმა
თვითონვე უნდა გამოიმუშაოს. თუ ცუდი სასიათო აქვს, გა-
მოსწორებს. თუ კარგი, აბა კარგ რაღა გამოსწორებდა უნდა,
კარგი თავისთავადაც კარგია. მაგრამ კარგ სასიათსაც კარგად
გამოყურება უნდა.

— მერე, აბა, მერე? — ევლარ იომენდა მზევენარი.

— მერე, აბა, რომ ჩვენს ჩიბს სომ ცუდი სასიათო ჰქონ-
და, ბუნებამ მაინც აუსრულა თხოვნა. იქნებ გამოსაცდელა-
დაც; ვნაბოთ ამის შემდეგ რას იზამს? ერთი სიტყვით, ასე
იყო თუ ისე, იმ დღედან ლამაზი ჩიბი ფარშავანგად გადა-
ქცა. სიხარულისაგან თავებრუ დაეხსა, კინაღამ გული შე-
უღონდა. საჩქაროდ ჩამოფრინდა ტოტიდან, გაშალა ბოლო და
ყვილით აიღო იქაურობა.

„ეგვი, ეგვი თქვენ! — ეუნებოდა ჩიბი ფრინველებს. —
სომ დაგითხარათ თვალბო? არა, თქვე მიწავსახოტებო, ის
ფარშავანგი რომ მომვარეთ, რა გეგნათ, განა მე იმანვე
ნაკლები გამოვჩნდებოდი? ეგვი თქვენ, ეგვი თქვენ! რით ვარ
ახლა იმ ფარშავანგზე უარესი? უკეთესიც კი ვარ!“ — ნიშნის
მოგებით მიუფო ლამაზმა ჩიტმა და ამაყად გაიარ-გამოიარა
ფრინველების წინ.

გაუმხდნენ, განანბნენ ფრინველები. გრძობდნენ, რომ
ბუნებამ სულ ამ ჩიბზე დაებერტა სიუხვის კალთა და რა-
ღას იზამდნენ. სულგანაბულნი შეცქეროდნენ ფარშავანგს,

საყვედურსაც კი ვერ უთვლდნენ ბუნებას, ვერ უბედოდნენ
ჩიბებს. იმიტომ, რომ გულკოილი იყვნენ და კეთილმო
ბილდნი.

ფარშავანგის ბაქი-ბუქის კი ბოლო არ უჩანდა. უფრო
მეტად მოაბეზრა თავი ფრინველებს, აიღო ტრაზახით.

ერთსთელი ფარშავანგის გულწვიალობით გამწარებულმა
კაქაქებმა ევლარ მოითმინა და უთხრა:

„რა იყო, აღაბოთ, რა გული გაგაწყალე შენი ბაქი-
ბუქით? ახლა რა ექნათ, რომ ასეთი ლამაზი ხარ? განა ამის-
თვის მიწათან უნდა გავგასწორო და ჩვენ ჩალა-ბუნეთაც არ
უნდა ჩაგვთვალე? ჩვენც მოვცა ბუნებამ ჩვენს წილად სილა-
მაზე, ჩვენც გავაქვს თითო რამ კარგი თვისება, მაგრამ ვაჩუ-
ქებულენ ვართ და ერთმანეთს შენსავით ტრაზახით თავს არ
ვებურებთ. აი, ბულბულს მაინც მისედე. რით არის ბულბუ-

ლამაზი ჩიბი ფარშავანგად გადაიქცა.

ლი შენზე ნაკლები? ოღონდაც, რომ არაფრითი პირიქით,
ჯგობია კიდევ, მაგრამ შენსავით ქვეყანა არ შეუდგებია.
დაგვიდა კი უფრო ბულბულის გლობისათვის? აჰ, რა სა-
ამოდ გლობს ბულბული, რა მომხიზველი ხმით შენ რით
გამოჩნდები ბულბულთან? ერთხაზად, თავი ნუ მოვიკვებდა
და შენი მყვიანა ხმა არ დადარო ბულბულის გლობას. სად
შენა და სად ბულბული მო და, იცოვად, რომ შენზე უკეთე-
სებიც არიან ამ ქვეყნად, მაგრამ შენსავით კი არ ტრაზახო-
ბენ!“

უხსრა ეს კაქაქებმა და გაფრინდა.

„რა მექა, ქალო? — თავს იმაროლებდა შემდეგ კაქაქი
ფრინველებთან. — მართალია, კაცმა კაცს მკვანე სიტყვა არ
უნდა მკადრის, მაგრამ რომ ევლარ შევიყავი. აგვიცოდა
თავისი სილამაზის გლამკიდემ და ჩვენც ხომ უნდა ამოვი-
ლოთ ხმა!“

„მოდა, აგრე! — ჩაერთა საუბარში ქედანი და აღულუნ-
და. — კაქაქი მართალს ამბობს. ავ კაცს თუ თავისი სიავ
არ დაიანხვ, ისე ვერ მირაფოვლებია.“

ფარშავანგი კი შემომგდარიყო ხის ტოტზე და ბრაზით
ცხაცხებდა.

„ეს რა დამეზარათა! — ნანობდა ფარშავანგი, — მამ იმ
ქეციანი კაქაქის დასაცინი უნდა გავხდე? მე, ულამაზესი
ჩიბი, რომელსაც ბადელი არა მუყავს ქვეყანაზე? ან რატომ
ამდენ ხანს ვერ შევიღონენ ბულბულის გლობა, რატომ ყუ-
რადლებას არ ვაქცევდენ? მართლაც, რა მშვენიერად გლობს
ბულბულინი. აი, იმისი ხმა რომ მიმცა, მაშინ.“

ფარშავანგს სიამით გააურთოლა და კვლავ მიმართა ბუ-
ნებას:

„გარემოც შენი ეს დაგენაცვლები, ჩემო დამბადებელიო. გვედრებო, გადამაქციე ბუღბუღლად და, თუ ამ თხოვნასაც ამისრულებ, მუდამ შენი მადლიერი ვიქნები!“

ბუნებამ კიდევ აუსრულა თხოვნა და ამ დღიდან ლამაზი ჩიტი ფარშავანის ნაცვლად ბუღბუღლად იქცა.

შეფერთხილა ბუღბუღლმა, დასტყვინა, მერე ვარდის ბურქებზე ჩამოჯდა და მოსკვა გალობას. უხაროდა, ბუნებამ, რომ ყველაფერს თხოვნის უსრულებდა და გალობდა თავდავიწყებით, გატაცებით. მაგრამ ეს ჩვენი ბუღბუღლი ბევრად განსხვავდებოდა ჩვეულებრივი ბუღბუღლისაგან. ისინი თავმდაბალინი იყვნენ, უწყინარნი. ეს კი ისევ ის ტრახახა დარჩა, ხარბი იყო და მანაც არაფერი არ აკამათებდებოდა. როცა ბუღბუღლები მირიანს, ყველას ესმით მათი ხმა, ყველა, იდლო თუ პატარა, თანხარად მიხილულია ამ ხმით. ეს იმიტომ, რომ ბუღბუღლები მთელი ქვეყნისათვის გალობენ. ამიტომ არის მათ ხმაში ჩაქსოვილი ანდენი ეშხი, სინჯე და სიტყურე. ჩვენი ბუღბუღლი კი მხოლოდ საკუთარი ხმით იყო მიხილული და ქვეყანას არად აგებდა. ამიტომ ვერც მიაღწია ისეთ ოსტატობას გალობაში, როგორც ჩვეულებრივ ბუღბუღლებს სჩვევიათ, თუმცა თავი კი განუზღვრლად მისწონდა.

ერთხელ, თავისი ხმით მიხილული ლამაზი ჩიტი ვარდის ბურქებზე იჯდა და გალობდა. ხანდახან გაჩუმდებოდა და ყურის მიუგებდა, ამოწყებდა: აბა, სხვა რომელიმე ბუღბუღლი ხომ არა მჯობნის გალობაშიო. ამგვარ ყოვლაში იყო და ვერ ამჩნევდა, როგორ ენარებოდა ზურგიდან მსუნავი კატა. ხატურად ერთი ძლიერად ისტყვა, მაერს კი პატარა შეჭკრა და თავზე დაეცხრა გალობით გატაცებულ ბუღბუღლს. ჩიტი გულგახსოვლილ წამოფრინდა, დაუსხლტა მტერს. კატამ კლანჭის გაკვრლად მოასწრო და ოროდღე ბურჭული გაატანა ნიავს ბუღბუღლი ხეზე შეფრინდა. თავზარდაცემულს ვერ გაეცა, რა მუხი დეცა ასე მოულოდნელად. თან უხაროდა, ბევრზე რომ გადარჩა. დაბლა ჩამოიხედა და ლამაზი, გრძელუდავსა ხატურა დანახა, თავიდან ბოლომდე ვეფხუსავით წოლები რომ განდევდა ზურგზე. კატა უკანა თათებით შემდგარიყო და წვეტიან კბილებს უკრაჭუნებდა ბუღბუღლს. ზურგზე მთვარის შუქი სცემდა, ფაფუკ ბეწვს უპირაობდა. ბუღბუღლმა გაკვირებისაგან თვალები დააქუცა; იმდენად მოიხიბლა კატის სილამაზით, რომ მთლად გადაავიწყდა წედანდელი საფრთხე და ესღა წარმოთქვა კანკალით:

„რა ლამაზია, რა მარად და ლონიერი. ძლივს არ გადავურჩიე კიდევ კარგი, რომ ფრენა შემოძლია, თორემ ხომ შემეპამდა. განა რით არიან ბუღბუღლები მაგაზე უფიერნი. რა

კარგი იქნებოდა, რომ კატა ვყოფილიყავი. ყველას შეეკამა, დი, მე ვიქნებოდი ყველაზე ლონიერი!“

უღუფლარს სიხარისხაგან ისე ჰქონდა თვალბრწყინი, რომ იმის გარკვევის უნარიც აღარ გააჩნდა, ეცნო, ვინ კარგი იყო და ვინ ცუდი. აბა, ბუღბუღლი და კატა რა შესადარებელია? მაგრამ ჩვენს ლამაზ ჩიტს ჰქუთ თვალბრწყინი და წახული, ამიტომ ინატრა ხატურობა და ისევ შესთხოვა ბუნებას:

„ჩემო დამბადებელიო, გვედრებო, გადამაქციე კატად და მუდამ შენი მადლიერი ვიქნებიო!“

ბუღბუღლი ახლა კატად გადაიქცა. ლამაზი, გრძელუდავსა ხატურა დადმარტოყო. შეინავარდა ხატურამ, შეჭკრა კამარა და გავარდა ტყეში. არ გაეკარა დამაინებებს, სადაც სანათოდ ცხოვრობენ შინაური კატები. დახტლად ტყეში ხატურა და მუხის ავლებდა თავგებსა და გაუფრთხილებელ ჩიტებს. თუ ხალხე მცირე წოვის ცხოველს დანახავდა, ცოცხალს არ გაუშვებდა. გავუღრმდა და გამსავდა. თავისზე ლონიერი ქვეყნად აღარავინ ეცულებოდა და თავი უძღვევლად მიჰჩინდა.

ერთხელ, ნადირობის უამს, ჩვენი ხატურა შემთხვევით ვეფხვს გადაეყრა. შეჩერდა ხატურა, შორიდან დააკვირდა ვეფხვს. ვეფხვი იმ წუთს მშობრი ყოფილიყო, საზრდო ვერსად იყვნენა. დარბოდა გაშხეკებული, აქეთ-იქით აწყდებოდა და საზარელი ხმით ღრიალებდა.

კატა ახლა ვეფხვის სილამაზით მოიხიბლა. მთლად დაშკარდა შიშის გრძობას. ახლასაც კი მივიდა, რომ უფრო კარგად დაჰკვირებოდა. დააკვირდა და ნახა, რომ ორივეს ბევრი რამ ნიშნის ჰქონდად სართო.

„რა ლამაზია, რა დასახტოა, — გაიფიქრა კატამ, — ნეტავ რამ შეჭქმნა ასეთი მშვენიერა? ალბათ, ეს არის ყველაზე ლამაზი და ლონიერი. მეც რომ მგავს მგარამ მე პატარა ვარ, რა ტანისა... ის კი... აჰ, მეც რომ ვეფხვის ოდენა ვყოფილიყავი, მაშინ... — ინატრა კატამ.“

ვეფხვმა თვლი მოჭკრა ხატურას და გამოქანდა შესაქმელად. ხატურა დღვრისა. მირბის ხატურა და მისდევს უკან ვეფხვი, ძლივს მოასწრო კატამ ხეზე აცოცება, თორემ აუცილებლად ვეფხვის ღუკმა გახდებოდა.

„ის კატა ხეზე და შურით თვალბი სცვივა. „არა, მე უსათოდ ვეფხვად უნდა ვიქციე. — გადაწყვიტა ხატურამ და კვლავ შესისხვა ბუნებას: — ჩემო დამბადებელიო, რად დამაქციე მის სიამოვნება? რატომ მეც თავიდანვე ვეფხვად არ გაამიწენ, რომ ჩემზე ლონიერი და ლამაზი სხვა არავინ ყოფილიყო ქვეყანაზე. გემუდარები გადამაქციე ვეფხვად და მუდამ შენი მადლიერი ვიქნებიო!“

ბუნებამ ერთხელ კიდევ აუსრულა თხოვნა და ლამაზი ჩიტი ახლა კატის ნაცვლად ვეფხვად იქცა.

შეინავარდა ვეფხვმა, შეჭკრა კამარა, გადაეცლო ტყეს და ველებს, დარბოა უშუალო ცხოველებს და ყველას მუხრი გაავლო. დანავარდობდა ვეფხვი, ღმუთოდა, შინის ზარის სცემდა არემარეს. ახლა კი ნამდვილად გმირად წარმოიდგინა თავი და უძღვევლობას იკეცინადა. საცოდავი ცხოველები ბუნებში შეკეთილყოფნენ და გარეთ გამოხვდნენ ვერ შედევდნენ. ვეფხვის შიშით ცაში ფრინველი ვერ გაიჭაპუნებდა და დედამიწაზე ჰიანჭველო.

„აბა მოვიდნენ ეს ჩემი დამწყუნებელი ფრინველები, — ღრიალებდა ვეფხვი, — რად მინდა ვიყო ლამაზი უშუალო ჩიტი, რად მინდა ფარშავანობა, ბუღბუღლობა, რად მინდა ვიყო ხატურა, გინდ ძალით, შეგლი, თუფინდ სპილოვ? მეტს არაფერს ვინატრებ, მე ყველაზე ლონიერი ვარ. ჩემი შიშით

კატა უკანა თათებზე შემდგარიყო და წვეტიან კბილებს უკრაჭუნებდა ბუღბუღლს.

ძღრეს მოასწრო კატამ ხეზე აცოტობა.

მთა კი ზანზარებს და ტყეში ფოთლები ერთმანეთს ეკვრიანსა¹⁴ ახე ტრახახიზდა ვეფხვი, თავი მოსწონდა, ქედამდლობდა და თავისი მომრევი დედაპაწის ზარგზე არავინ ეგონა.

მაგრამ მოტყუვდა ვეფხვი: შეწუხდნენ ადამიანები. გაუშაძარი ვეფხვი ხშირად იტაცებდა საქანელს, ხალხს მოხვებნას არ აძლევდა, ზარადს აყენებდა. ყველას მოხერჯდა ვეფხვის თიწები და ერთ მშვენიერ დღეს მახეში გააბეს, უზარმაზარ გალიაში ჩაეტყეს და ურმით წაიყვანეს სოფელში. გაღაჟყუტილი ჰქონდათ მცირე დღეს მოტყუათ იგი.

ღრიალებდა დატყვევებული ვეფხვი. გააფორებით აწყვებოდა გალიის მაჯარ კედლებს, მაგრამ ვერას ხდებოდა. დაღამდა, ხალხი სასლებში შედიდა. ვეფხვი გარეთ დატოვეს, გალიაში გამომწვევდელი.

დიდხანს უიმედოდ წვალების შემდეგ ვეფხვი ძალაუწებურად დაწუნარდა და ჩაუფიქრდა თავის მდგომარეობას.

„ვიინ ვარ ახლა მე? — გაიფიქრა ვეფხვმა. — ადამიანთაგან დანაგრული. ახლა რომ აქედან გამიშვან, საითაოდ დავგლიჯადო ყველას, გავყლებდი; მაგრამ ხერხით მაჯობებს და დამატყვევებს, ათასი განმრევაც ი ალარ შემიძლია. აი, ენს ყოფილა ყველაზე გამბედავი, ჰკვიანი, მოხერხებული და ღონიერიც. რა ბედნიერი ვქნებოდი, მე რომ თავიდანვე ადამიანად გავჩენილიყავ. დამაბუბელო! — დაიღრიალა ვეფხვმა და გალია შეაზანზარა. — ერთხელ კიდევ გეკვარები, ეს უკანასკნელი თხოვნაც ამისრულე. გაღამაჟე ადამიანად და მუდამ შენი მაღლიერი ვიქნები!“

მაგრამ ვეფხვს პასუხი არავინ გასცა. გაოცდა ვეფხვი, შეტრწუნდა. ნუთუ ბუნებამ ხელი აიღო ჩემზე და აღარ შემისრულებს ამ უკანასკნელ თხოვნასო, — გაიფიქრა.

მთელი დღემ ვერ მოისვენა ვეფხვმა. იწვევდა მოწყალე ბუნებას, სთხოვდა, ეხვეწებოდა ახსრულებინა ეს უკანასკნელი ნატვრაც, მაგრამ ამაოდ — ნატვრა აღარ უსრულდებოდა. თუნდებოდა. ის იყო ცა მტრედისფერად შეიღებდა, ქვეყნად თანდათან ჩამოვდა სინათლი, და აი, სწორედ ამ დროს, ვეფხვს ბუნების იღუმალი ნმა მოესმა:

„მე შენ ყველაფერი შეგაწარული. არ დამიბოცებია უყუარადღობით არც ერთი შენი თხოვნა. მაგრამ შენი ხარბი გული ვერადობი დავაცხრე. შენ ბოროტად გამოიყენე ჩემგან მოინებეული სიკეთე და ახლა მთხოვ ადამიანად გაქციო. მაგრამ

ნუ თუ არ იცი, რომ ადამიანი შეიძლება იყოს მხოლოდ გინც არ არის ხარბი, არასოდეს შეუწრდება სხვისი სიკეთე და მხოლოდ იმით დაკმაყოფილებდა, რასაც საკუთარ შერით შეიძენს მით კი გაუშაძარი ხარ, შურიანი, ხარბი და გაუტანელი. ვანა ივარგებს ადამიანად ასეთი სულიერი? ოღონდდა რომ არა! ამიტომ ნატვრას აღარ შეგისრულებ. გათენდება თუ არა, ადამიანები მივლენ შენთან და დასჯიან. მაგრამ მე არ გავწირავ სასიკვდილოდ, გიშველი თავი დაიხსნა ამ საფანჯიდან. თუმცა, ჩემს მოწყალებას სამუდამოდ უნდა გამოეთხოვო. დღიდან ჩამოგვრთმევა ძველი დიდება და მუდამ სასაცილო მდგომარეობაში იქნები. და, ყველამ იცინოს შენზე!“

გათენდა თუ არა, ადამიანები მივიდნენ გალიასთან, მაგრამ ვეფხვი შიგ აღარ დახვდათ. გაუკვირდათ და დაუწყეს ძებნა; კვალსაც ვერსად მიაგნეს.

ბოლოს, ერთ-ერთმა მათგანმა, გალიიდან ოდნავ მოშორებით, ყველასათვის უცნობი, პატარა ჩიტი შენიშნა, რომელიც სავლადად მამბუწული; ხის ტოტზე შემოსუბებულიყო და თავი ჩაქეინარა. ხანდახან ჩიტი გამოფხიზდებოდა, მორთავდა კატასავით კრუტუნს, ხან ძალღვით აყუფდებოდა, ხან ფარშავანგვით ყოფდა. მაგრამ შიგადაშიგ მორთავდა ხოლმე უშნო ჩხავას, „ჩხი... ჩხი...“ ეტყობოდა, ეს უნდა ყოფილიყო მისი ნამდვილი ხმა.

აზლად მიხვდები, რომ ეს ჩივენი ლამაზი ჩიტი იყო, რომელიც ბუნებამ დასაჯა ახე სასტიკად, წარართვა სიღმაზე, ეშხი, და დაუყარა ხმა.

მას შემდეგ დაფრინავს ეს ჩიტი და, ქვეყანაზე გაბორბტებულიყო, ყველას აჯავრებს ხმაში. როგორც კი დანიხავს შვლის პატარა ნუკრს, რომელიმე ბრყვე ფრინდელი, თუ ცხოველს, ან თუ ხაღმე გამოუცდელ მონადირეს მოჰყრავს თვალს, მამიშნო მოყვება რჩემვით ხავლს, ძალიღვით აყუფდებდა ან

...ვეფხვი ჩაუფიქრდა თავის მდგომარეობას.

რომელიმე ცხოველს გამოაჯავრებს, რომ ამით შეცდომაში შეიყვანოს ყველა. მაგრამ დასჯილია ბუნების მიერ და რატატობა ბოლომდე არ ყოფნის; ამ მრავალგვარ ხმაში რომ ევრავინ მოატყუოს, ხშირად გამოურევს ხოლმე მისთვის ჩვეულ უშნო ჩხავილს: „ჩხი... ჩხი... ჩხი...“ ამ ხმის გამო ადამიანმა მას ჩხაკვი შეარგვა.

ახე გაჩნდნენ ქვეყნად ჩხიკეები.

ქ მ ე ბ ი

კოტე ჩემს მეზობლად ცხოვრობს. საერთო აივანი გვაქვს. ამიტომ ხშირად ვხვდებით მას, ხშირად ვხვდები. ჩვენს დიდ, ოთხსართულიან სახლში ყველას ვეყვარს იგი. მკვირცხლი, შავფეხა ბიჭია. უფროსებთან თავაზიანია და ზრდილი. მოხუცებს განსაკუთრებული პატივისცემით ეძევა. კარგადაც სწავლობს, ძალიან კარგად. ბევრჯერ მინახავს, ხუთიანეებით სავსე საგამოცდო ფურცელს რომ მოაფრიალებდა შინ. უსაქმოდ ვერასოდეს ნახავთ. ან წიგნებს უხის, ან რაიმეს ხელსაქმობს. შესანიშნავ პლანეტებს აგებს ხოლმე. მისი ნახელავი სურათის ჩარჩოები კი თითქმის ყველა მეზობელს აქვს. როცა კარგ ნივთს გააკეთებს, მე მაჩვენებს:

- ივარგებს? — მკითხავს იგი.
- ივარგებს. — მეც დაფუძასტურებ.

ეს ჩემს რგოლს, — იტყვის ღია თავის პიონერულ ორგანიზაციაში წაიღებს. ძალიან უყვარს თავისი რგოლი და დიდადაც აყაყობს, რომ ხელმძღვანელი თვითონაა. პიონერის სახელის შერცხვენას არავის აპატობს, სასტიკად გაიცხავს:

- რას შვები, ბიჭო, შენ ხომ პიონერი ხარ?

ამას ისეთი კილოთი ეტყვის, რომ არ შეიძლება არ დაუჯერონ. აი, ამიტომ ვეყვარს ჩვენ კოტე.

მაგრამ ერთი რამ ვერ გეუბარებინა მისთვის: ხანდახან, როდესაც გაზარხდებოდა, თავისზე უმცროსების ცემა იცოდა. ტაკ! ჩაარტყამდა პატარას და აატირებდა.

— კოტე, — გეუბნებოდი მამინ, — როგორ შეიძლება ბატარების ცემა? ისინი ხომ სუსტები არიან, უმწონი... მათ არ შეუძლიათ წინააღმდეგობა გაუწიონ...

იგი დაირცხვენდა, რაღაცას წაიღულღულეებდა, მაგრამ თავისას მაინც არ იშლიდა.

კოტეს ხელი არაერთხელ მოხვედრიდა მის უმცროს ძმასაც, პატარა უჩას.

და აი, ეს რამდენიმე ხანია კოტე ბატარებს არამც თუ თვითონ ცემს, არამედ მათ საუკეთესო მფარველად ითვლება. ხოლო უჩა, კოტეს ძამიკო...

- აი როგორ მოხდა ეს.

სწორედ რომ სასაცილო ვინმეა ეს უჩა. პატარა, ბამბის ქუცა, დათვის ბულით მრგვალი და პაპაჯაჯა. ოთხი წლის მხოლოდ ასობან შესრულდა. ლაპარაკი მაინც უჭირს. ალბათ, ამიტომ ყოველთვის ჩემად ზის და თავისი სათამაშოებით ერთობა. ფერადი კუბიკებისგან ხან რას აგებს და ხან რას. «ი ნ ე ლ ი ნ ე ლ ი» ვარო, ამბობს. ან არა და ორთქლმავალში შეებმება და ყურის წამლებად ღრიალებს: ღუუუუ... მამ, სიტყვეში განსაკუთრებულ პატივს ცემს ამ ორ ბგერას: «ლ» და «ლ».

გვერთება ყურადღებას არავის აქცევს, არავის არავრად აგდებსო. ჩუმად კი ყველაფერს იხსომებს, გულში ინახავს. მის

ცოცხალ თვალს არაფერი გამოეპარება. მოულოდნელად ისეთ ონს დაატრიალებს, რომ ყველა სახტად რჩება.

ერთ დღეს ჩემს ოთახში რაღაც ტაკიანი მომესმა. სასწრაფოდ აივანზე გავიბრინე. გაცეცხლებული კოტე მრისხნად მიჩერებოდა უჩას და ტუჩებს იკვნეტდა. უჩა კი, გაწითლებული, მძიმედ ქშინავდა, ხოლო მარცხენა ლოყაზე ხუთი თითი აწნდა. იატაკზე მაკრატელი და დასერილი რვეულის ფურცლები ეყარა.

— რა ბჭენი კოტე, — დავიწყე მე, — როგორ შეიძლება უმცროსების ცემა? ისინი ხომ სუსტები არიან? მათაც ისევე ფრთხილად უნდა მოექცე, როგორც მოხუცებს...

მე, ალბათ, კიდევ დიდხანს გავაგრძელებდი ამნაირად, მაგრამ რატომღაც ვიგრძენი, რომ ჩემი სიტყვები ზედმეტი იყო. იგი კოტეს არ ესმოდა, უჩა კი... იღვა, ლოყაზე კვლავ აწნდა ხუთი თითი, თვალგში ცრემლი უზრწყინავდა, მაგრამ, — საოცარია! — როდესაც ტიროდას უცბათ წარბი შეიკრა, თავი ასწია და თითქოს კოტეზე მაღლივ გახადა. დინჯად, საყვედურით მიმართა უფროს ძმას:

- აღ გცხენია, შენ ხომ პიონელი ხალ?
- თვითონ განსაკუთრ, ამის შემდეგ განა შექმლო კოტეს ხელი ეხლო ბატარებისათვის?

პიონერული ახალი ამბები

ცხვრის ფარა გადაარჩინეს

კოლმეურნეობას მიეხმარნენ

ტაშკენტის ოლქის ხავატის რაიონში რამდენიმე დღეს გადაუღებელი თავსმა იყო. მდინარე ადიდდა და ნაპირებს გადაიხსდა. წყალმა დაფარა საძოვრები, ხადაც საბჭოთა მეურნეობის „კოლ უარვა-ღარის“ ცხვრები სძვდა. ერთი ამ ფართავანი საშობრების წინაშე იყო.

მეზობელსაბჭოთა მეურნეობის პიონერთა ბანაკის „ბაიაუტის“ № 2 ბავ-

შვებმა გაიგეს ამ უბედურების შესახებ.

— ჩქარა გაიქცეთ ჩოხნებთან ფარა გადავარჩინოთ. — დაუძახა ამხანაგებს მუსტაფა უზდევია. ერთი წუთიც არ დაუყარავთ პიონერებს, ისე სწრაფად გაიქცნენ წალეთის საძოვრებისკენ.

წყალი თანდათან მატულობდა და წელში გაწყვეტილ ჩოხნებს შეშინებული ცხვრები მშრალ ადგილზე გამოყავდათ. პიონერებს არცე გაუხლავთ ტანსაცმელი ისე შეიჭურნენ მდინარეში ცხვრის გადახარჩენად.

ცხვრები ჯიუტობდნენ... თითო ცხვარი ორ ბავშვს გამოყავდა წყლიდან. დასუსტებულ ცხვრებს კი ხელში იყვანდნენ. ამგვარად, მუსტაფა უზდევია — 25 ცხვარი გადაარჩინა. ვიტია კობტევმა — 21, ყველამ ერთად კი — 1000 ცხვარი.

ასე მიეხმარნენ პიონერები ჩოხნებს ცხვრის გადაარჩენაში.

ვოლოდარსკის ოლქის, ნიკოლსკის რაიონის „სტალინეცის“ კოლმეურნეობის პიონერები მიეხმარნენ კოლმეურნეებს თივის აღებაში. ბიჭებს ცხენებით გადაქონდათ თივა. ასე გადაიხსნენ „მათ“ მინდვრებიდან 2040 ცენტნერი ჩაღა. აგრეთვე მიეხმარნენ მარცვლეულის გადახრევაში, რისთვისაც კოლმეურნეებმა პიონერებს მადლობა გამოუხატეს.

უსისხარულ კაზმებზე

უბედურ ბავშვებს პერანგები ასვლებათ, როდესაც წელაწყვეტილები მითრევენ მძივე ვაგონებებს.

სიცილაში, მეშახტე ბავშვებს მათრახით მიერეკებიან.

აი, როგორ ექცევიან ბავშვებს უღმობილი-კაბიტლებში.

არ არსებობს არავითარი შრომის დაცვა. ზოგჯერ შახტში ჩასული ბავშვები უკან აღარ ბრუნდებიან. ისინი მონგრულ ქანებზე მუყებან. დიდი ხანი არ არის რაც ასეთმა შემთხვევამ მუშების დიდი გავიცვა გამოიწვია.

ბევრი იტალიელი ბავშვი დაავადებული რახიტით, ნეაპოლში მდიდრები ბრწყინვალე სახსლებში ცხოვრობენ, მრავალი ათასი მუშის შვილი კი დაავადებულია ტრახიტით. მათი დაავადება ადვილად ხდება: ისინი ხომ სარდაფებში ან და ქუჩებში ცხოვრობენ. პიონერებმა გადაწყვიტეს ამ ბავშვების დახმარება. შეგროვეს ჯართი, ფული, და ავადმყოფ ამხანაგებს წამალი და საჭმელი უყიდეს.

რეჯო ემილის ქალაქში მანქანათმშენებელი მუშები გაიფიცნენ. ისინი ქარხანაში ჩაიკეტნენ და წარმოებას თვითონ ხელმძღვანელობდნენ.

პიონერები შეკრებილი ფულით მუშებისათვის საჭმელს ყიდულობდნენ და წარმოებისთვისაც ზოგიერთ რამ აუცილებელს... გაფიცვა მუშების სრული გამარჯვებით დამთავრდა. ამ გამარჯვებაში, რასაკვირველია, პიონერებსაც მიუძღვის წვლილი.

ასე იბრძვიან იტალიის ნორჩი პიონერები.

უხვი მოსავალი

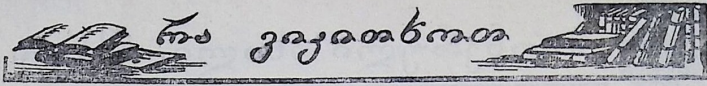

კოსტრომის ოლქის ბოგოვაროვის საშუალო სკოლის პიონერებმა 1,5 ჰექტარ მიწაზე დათესეს გოგრა და მთელი ზაფხულის განმავლობაში გულმოდგინე რე უვლიდნენ. დროულად რეყავდნენ და მარგობდნენ.

პიონერებმა უხვი მოსავალი

მიიღეს. მათ 150 ცენტნერი გოგრა მოკრიფეს. თითოეული ნაყოფი ერთ ფუთაში იწოვიდა.

მთელი მოსავალი პიონერებმა მეცხოველეობის ფერმას გადასცეს.

„მშვიდობისათვის“

კრებულის ყდაზე დახატულია წითელი დროშა, რომლის გარშემო მშვიდობის მტრულად დაფრინავენ. თავისუფლებისა და მშვიდობისათვის ბრძოლის ეს სიმბოლო კარგად გამოხატავს ამ წიგნის შინაარსს. მასში წაიკითხავთ როგორც საბჭოთა, ისე სახლგარეგარეთელ მოწინავე მწერალთა ნაწარმოებებს — მიძღვნილ მშვიდობისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლისადმი.

კრებულში ორი ნაწილია საგან შედგება. პირველი ნაწილი ლექსებს უჭირავს, ხოლო მეორე მოთხრობებსა და ნაწყვეტებს რომანებიდან. პირველი ნაწილი იხსნება ჩვენი მტკიცის უწინავერუსი პოეტის გ. მაიაკოვსკის პოემით „კარგია“ (ნაწყვეტი). რომელშიც ასახულია საბჭოთა ხალხის მშვიდობიანი შემოქმედებითი შრომა. ხოლო იმავე ავტორის ლექსი „ჟორჯის“ მიმართულია მშვიდობის მტრებისადმი. გ. მაიაკოვსკის ამ ორ ნაწარმოებს დღემდე არ დაუკარგავს პოლიტიკური სინაზივლე და სიმღერავე. კრებულში მრავალი ქართველი საბჭოთა პოეტის ლექსია შეტანილი. აქ თქვენ წაიკითხავთ ალ. აბაშელის, გ. აბაშიძის, ი. აბაშიძის, ხ. ბერულავას, ალ. გომიშვილის, ი. გრიშაშვილის, გ. კალაძის, გ. ლლინისის, რ. მარგანიის, ალ. მირცხულავას, ი. მისაშვილის, ი. ნონაშვილის, გ.

ტაბიძის, ს. შანშიაშვილის, ს. ჩიქოვანის, ალ. შენგელიას ლექსებს—მიძღვნილ მშვიდობისადმი. კითხულობთ ი. აბაშიძის ლექსს „ლია წერილი ერსკინ კოლდელეს“ და თქვენ თვალწინ გიდგათ შრომის მოყვარე, მშვიდობის მოსურნე საბჭოთა ადამიანი, რომელსაც სურს ამერიკელი მწერალიც მშვიდობის და მეგობრობის გზას ადგეს. სწამდეს და უყვარდეს ადამიანი, სიცოცხლე, მომავალი. მთელი საბჭოთა ხალხის მისწრაფება მშვიდობისა და უკეთესი მომავლისაკენ ნათლად ჩანს ს. ჩიქოვანის ლექსში „საბჭოთა ნეომარი ბერლინში“.

კრებულში წაიკითხავთ ქართულ ენაზე თარგმნილ ცნობილი რუსი საბჭოთა პოეტების ა. ტვარდოვსკის, ალ. სურკოვის, არკ. კულეშოვის, ს. მარშაკის და სხვათა ლექსებს. რომელთა შორის გამოირჩევა ა. სურკოვის „ნმა აღიმაღლეთ. პატიოსანო ადამიანებო!“ და ალ. ტვარდოვსკის „იმ დღეებში სახლგარეეთ“. ამ ლექსების ლირიკული გმირია დიდი იდეალების და კეთილშობილური მისწრაფებების მქონე საბჭოთა ადამიანი, რომელიც მშვიდობის და კაცობრიობის მომავლისათვის იბრძვის. კრებულში შეტანილია სომეხი პოეტების გ. დავთიანის, ჰ. ოვანესიანის და მ. ქარაბაიანის ლექსები, რომლებიც ხალხთა მეგობრობის და მშვიდობისადმი სიყვარულით არიან განსვენალულნი.

დემოკრატიული გერმანიის პოეტების ი. ბენერის, ბ. ბრეტის, ფ. ვოლფის, ჰ. ცინგერის, უნგრელი პოეტის ა. გილაშის, ჩინელი პოეტის ხუ ფენის და სხვათა ლექსებში გამოხატულია თავისუფალი ჩინელი, გერმანელი და უნგრელი ხალხების დიდი სიყვარული საბჭოთა ქვეყნისადმი, როგორც თავისუფლების, ძმიობისა და მშვიდობის სამშობლოსადმი. თავიანთი ხალხების დიდ ტყვეობებზე, ძმიობის და მშვიდობისაკენ ლტოლვაზე გვიამბობენ ცნობილი ჩინელი პოეტის პ. ნერუდის, ბრაზილიელი მწერლის ჟ. ამაღუს, კუბელი პოეტის ნიკოლას გილენისა და სხვათა ლექსები. მათგან აღსანიშნავია პ. ნერუდის „ვერობის ევნაზები?“ რომლის სტრიქონებში გამოხატულია კაცობრიობის წარსული კულტურის და მომავლისადმი განუზომელი სიყვარულით, თავისუფალი ადამიანის ბედზე ზრუნვით, მომავლისათვის ბრძოლის პათოსით.

კრებულის მეორე ნაწილში თქვენ წაიკითხავთ ნაწყვეტს ცნობილი საბჭოთა მწერლის ი. ერენბურგის რომანიდან „მეტსხვე ტალღა“, სათაურით „პროფესორი დიუმე“, და ნ. ტინონიოვის „მოთხრობებს პაკისტანზე“. პირველი გვიხატავს საფრანგეთის მოწინავე ინტელიგენციის ბრძოლას ამერიკელ ბიზნესმენტთან, ხოლო მეორე აგვიწერს პაკისტანელი ხალხის

უმწეო მდგომარეობას. ამავე ნაწილშია ბრაზილიელი მწერლის ჟ. ამაღუს „გაითიკულის დასახლავება“, რომელშიც დასახტულია ბრაზილის მუშათა კლასის ბრძოლა პოლიტიკური რეჟიმის და არადამიანური ექსპლოატაციის წინააღმდეგ. ხოლო ინდოელი ნოველისტის კრიშან ჩანდარის „წერილი მოკლულ ჯარისკაცისადმი“ მისხანვე განაჩენია ამერიკელი იმპერიალისტებისადმი, რომელთაც ომი გააჩაღეს კორეაში. კრებულში მოთარღება ნაწყვეტით ნ. მიქეილის პისიდან „თურქეთის ამბავი“, სათაურით „აშული“, რომელშიც თურქი ხალხის თავისუფლებისათვის ბრძოლაა ნაჩვენები. კრებულში „მშვიდობისათვის“ ნათლად წარმოედგან იძლევა იმაზე, თუ როგორ შორსა და მძლავრად გაისმის მშვიდობისათვის მებრძოლ მწერალთა დაუმტყარალი ხმა მსოფლიოში.

ბ. ხუხუშვილი

* მ შ ვ ი დ ბ ი ს ა თ ვ ი ს ა, საბლიტაში, 1954 წ.

შ ს ა მ ი ა ნ ი ხ ე

პანამის არხის ნაპირებზე ხარბოს ზოტა-ნიკაში «გეომანე მანცინელას» სახელწოდებით ცნობილი ხე. ეს ხე აგრეთვე გვხვდება მექსიკაში, ვენესუელაში, პურტორიკოში და ფლორიდაში.

ამ ხის ნაყოფი, ფოთლების წვენი, ტოტები და ძირი ძალიან შამაინა. ამ ხესთან მიახლოებაც კი საშიშაო და მცველი ტანსაშობის, (რეზინის წამოსასანის) ნიღაბის და ხელთათმანების გარეშე.

მანცინელას ტოტიდან ჩამოადნენ წვიმის წვეთს შეუძლია გააჩინოს წყლული, რომლის სიმსივნე დიდხანს არ გაივლის, შეუძლია გამოიწვიოს ხელის ან სხეულის რომელიმე ნაწილის დროებითი დამბლა, სადაც კი წვეთი დაცემია.

მანცინელას მერქანი მეტად ძვირფასია. იგი გამოიყენება ძვირფასი ავეჯის დასამზადებლად.

ხესთან ახლოს ყოფნა სიფრთხილეს თხოვლობს. ტყის მჭრელები ვიდრე ხეს მოჭრიან, მის გარშემო კოცონს ანაუბენ. ცეცხლი სწვავს, ფოთლებს, ქერქს და ახმობს ძირს. ძირის გახრჩვების დროსაც დიდი სიფრთხილეა საჭირო, ვინაიდან ჯერ კიდევ ნედლი ხის წვეს და ნახერხს შეუძლია გაიღწვიოს კანას ზედაპირი და დროებითი სიმბრვეც კი გამოიწვიოს. საბოლოოდ დამუშავებისათვის ხე უნდა სრულიად გამხმარი იყოს.

მ ა ნ ც ი ნ ე ლ ა

მანცინელას სიმაღლე 3-დან 15 მეტრამდე აღწევს. ხე ჩვეულებრივ იზრდება სილიან ნიადაგში—ლუქისა და მდინარეების ნაპირებზე.

«მქაროს გასალევი»

ამ ბოლო დროს დიდი პოპულარობით სარგებლობს რძის კანფეტი «მქაროს გასა-

ლევი.» იგი ჩვეულებრივი ირისისაგან განსხვავდება რძის მკტი შემცველობით.

ასეთი კანფეტის დამზადება მეტად ადვილია. ამისათვის საკმარისია რძეს განასწავრული პროპორციით მიუმატო შეაჭრი და მიღებული მასა შევასქელოთ ამოწმობით და ააღვლებით. მივღებთ ყავისფერ ნივთიერებას — მზა კანფეტს — რომელიც შეგვიძლია დავერათ და მოვიხმართ.

კანფეტი რომ მსხვერვადი არ გამოვიდეს, საჭიროა მივუმატოთ თავლი და კარაქი. ჩვეულებრივად ერთი კილოგრამი კანფეტის მისაღებად იხარჯება:

შესქვლებული რძე	500 გრ.
შაქარი	350 გრ.
თაფლი	300 გრ.
კარაქი	50 გრ.

ს უ ლ 1200 გრ.

როგორც ვხედავთ დახარჯული მასალების ჯამი ერთ კილოგრამზე მეტია, რაც დამზადების დროს ამოწმდება.

ცნობისათვის საჭიროა ვიცოდეთ, რომ შესქვლებული რძე, შაქარი და თაფლი ერთად უნდა შევურიოთ და მოვადლოთ, კარაქი კი მხოლოდ წავარდების შემდეგ უნდა შევივლოთ.

ირისის დამზადების ყველა ამ ოპერაციებს წინად ხელით ასრულებდნენ. ახლა კი საბჭოთა ინჟინრებმა ისეთი მანქანები გამოიგონეს, რომლებიც ყველაფერს ავტომატურად აკეთებენ. აღამიანს კანფეტის შეხვევაზე და აწონაზედაც არ სჭირდება გარჯა. ასეთი მანქანები ერთ წუთში 500 ცალამდე შეხვეულ კანფეტს უშვებენ და აღამიანისაგან მხოლოდ მეთვალყურეობას საჭიროებენ.

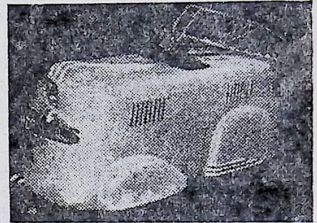
სუთივალა ცხოველი

გინახავთ ვინმეს ხუთთვალა ცხოველი? ამ შეკითხვაზე არა თუ უარყოფითად გვიპასუხებენ, არამედ ზეგის გაუკვრადება კიდევ და განაცხადებს, რომ ამის მაგვარი არაფერი შეძლება იყოს ბუნებაში.

მაგრამ ასეთი ცხოველი არსებობს და თითოეული იქვენათაგანიც იცნობს. ეს ფუტკარია. მას მართლაც 5 თვალი აქვს: გარდა ორი დიდი თვალისა, რომელიც ადვილად შესაძნელება, ფუტკარს კიდევ აქვს სამი ნაცეცა თვალი. თუ პირველი ორი თვალის შემეშობით ორიენტაციას იღებს ფრენის დროს და ნექტარს იძებნის, სამი პატარა თვალი, როგორც ფეროზენ, სინათლის მიმართულებით იძლევიან ორიენტაციას. როგორც ჩანს, მუშა ფუტკარებისათ-

ვის ამ თვალებს მუშაობის დროს დიდი მნიშვნელობა აქვთ, სკამი სინათლის ნაკლებობისას.

ხუთთვალა ფუტკარი გამოხატული არ არის მწერისა და მწიკარისშე.

ტრაქტორი უტრაქტორისტომ

გზის პირად ყანაში მანქანები ჩამწკრივებულან; მომცრონი და უფანჯრონი არიან, ოთრმე ფორმით ტროლიებუსებს მოგვაგონებენ. მხოლოდ მოწინავე წამანქანა ერთადერთი ადგილი მძღოლასათვის, დანარჩენ მანქანებს კი იქ, სადაც, ჩვეულებრივად, სათვალავლო მინა ხოლმე ჩასმული, გრძელი, ვიწრო ჭრილი აქვთ გაკეთებული.

აი, დაიძრა მოწინავე მანქანა. დანარჩენებიც მიჰყვებიან. მოწინავე მანქანა მარჯვნივ უხვევს, დანარჩენებიც მარჯვნივ უხვევენ. ვინ მართავს მანქანას? პირველი მანქანის მძღოლი, მოტორს რომ ჩართავს, უკანა ფარსაც აანუბს. ფარი მიეშუქება მოდერნი ტრაქტორის წინა ნაწილზე მოწყობილ ჭრილს, ხოლო ამ ჭრილში მოთავსებული ფოტოლემენტები პრქანებას აძლევენ მოტორს და თავის მხრივაც ანთებენ უკანა ფარს.

ესაა მიღელი ლენინგრადის 52-ე სახელისონი სასწავლებლის მოსწავლეეთა მიერ დამზადებული. დიდი უნარი გამოამკლავნის ნორჩმა გამოგონებლებმა. მთელ წელსად მუშაობდნენ ელექტროტრაქტორის მოდელზე: ვალენტინ კურაკინი, ნიკოლაი დემიდოვი, ბორის ტრაპანოვი და სხვები. ჯერ ერთი სქემა შეიმუშავეს, შემდეგ მეორე—უკეთესი. მისი ნახვა შეიძლება სახელისონი სასწავლებლების მოსწავლეთა ნამუშევრების სრულიად საკავშირო გამოფენაზე—პოსკოვში.

მოდელი ავტორები დარწმუნებულნი არიან, რომ შორს არ არის ის დრო, როდესაც ერთი ტრაქტორისათვის და ათზე მეტ მანქანას გაუძლევა.

ქ ა დ რ ა კ ი

თ. გიორგაძის რედაქციით

დავით აღმაშენებლის სახელობის საბავშვო ლექსების კრებული

ქადრაკის თამაშში დასელოვნებისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება დებიუტების ცოდნას. კარგად გათამაშებულ დებიუტზე, ე. ი. პარტიის დასაწყისზე ბევრად და დამოკიდებული თამაშის წარმატება.

იტალიური დებიუტი უძველესი დასაწყისია. იგი საინტერესო კომბინაციურ თამაშს წარმოშობს. მისი დამახასიათებელი ხვედებია 1. e4 e5 2. მf3 მც3 3. კc4 კc5. არჩევანი თეთრებს ეყუთვნით და მათ ბევრნი-ინაოდ შეუძლიათ განაგრძოს თამაში. ჩვენ გავცნობთ მხოლოდ ძირითად გარკმელებს. 4. c2—c3 შეიძლება 4. d3, ხადაც თეთრები მთელ ყურადღებას უთმობენ ფიგურების სწრაფ განვითარებას. 4. ... მც6 5. მც3 მც6 6. კფ3 (მაგრამ არა 6. 0—0 კფ4 7. ხ3 ხ5! და შავები აქტიურ მოქმედებაზე გადადიან) 6. ... ხ6 7. კფ6 ლფ6 8. მდ5 ლმ8 9. კფ3 და ა. შ. ან 4. მც3 მც6 5. მც3 მც6 6. კფ3 კფ6 (თუ 6. ... კ:ე3 7. fe მან 8. კფ3 მ: ხ3 9. ახ და თეთრების ტელტებს დია ხაზეთ ექნებათ) 7. ლმ2 კფ4 8. 0—0 თანაბარი პოზიციით. 4. e3-ით თეთრები ემზადებიან d2—d4-ით შექმნან მძლავრი ცენტრები. მაგალითად 7. ... მც4 8. 0—0 მ:ე3 9. ხc კ:ე3 10. ლმ3 კა1 11. გ:კ4+ მფ8 12. კფ3 მე7 13. მც5 კ:დ4 14. კფ6 ადვილი მოგებით. ამიტომ შავებისათვის ჯობია 8. ... კ:ე3 საინტერესო იერიშით. 9. ან კფ6 10. გე1 მე7 11. გ:ე4 მც6 12. კფ3 კ:ე3 13. მ:ე3 0—0 14. მ:ე7 მფ7 15. ლმ5+ მფ8 16. გხ4 მფ7 17. ლმ7+ მფ7 18. გხ6 გფ8 19. გე1 ლმ5 20. კმ5 გხ8 21. ლ: ხ8 გხ2 22. ლმ7+ მფ6 23. გ:ე7 ლ:ე7 24. ლმ6+ ყაიმი მუდმივი ქიშით. 7. ... კმ4: d2+ ამის გარდა შავებს შეუძლიათ 7. ... მ:ე4. რასაც მოსვენებულად 8. კ: ხ4 მ: ხ4 9. კ: f7+ მფ7 10. ლმ3+ მც5 11. მც5+ მფ6! 12. ლ: ხ4 მც5 13. ლმ3! მც4 14. მც3 ლმ6 15. 0—0 მფ7 და მხმ2 თეთრები პაიკს იბრუნებენ. 8. მხ1: d2 მფ7—მ5

თუ 8. ... მ:ე4, მაშინ 9. მც5: d2 10. ლ: d2 მე7 11. მც6! მფ7 12. 0—0 იერიშის განვითარების რეალური პერსპექტივებით. ორი პაიკის დანაკლისს არ აქვს დიდი მნიშვნელობა. 9. e4: მც5 მც6: d5 10. ლმ1—ხ3 მც6—e7 11. 0—0 12. გფ1—e1 e7—c6 13. მმ2—e4 მმ5—ხ6 14. კc4—f1 მმ7—f5 15. გა1—d1 კმ8—e6 16. ლმ3—ა3 მმ6—e4 17. ლმ3—e4 თანაბარი თამაშით.

იტალიური პარტია მტკიცე დებიუტია, რომელიც უშუშრად შეიძლება გამოვიყენოთ თეთრებით და შავტებითაც.

ბ. ი. თ. ნ. ე. რ. ი. ...

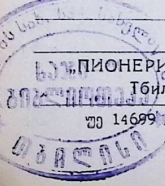
შ ი ნ ა ა რ ს ი

წაიხი კილასონია — გამარჯობა, ოქტომბერო! (ლექსი)	83-
გიორგი შატერაშვილი — ნიკო და სიკო (მოთხრობა)	1
ენ მიიღებს ნინუშეს „ნორჩი ტექნიკოსი“ და „ნორჩი ნატურა-ლისტი“	2
გეორგ ემინი — შაქე (პოემა, დასასრული. თარგმნა რევაზ მარ-კანიანმა)	7
ფ. კანინდისი — უკანასკნელი წერილი (მოთხრობა, თარგმნა ს. თურნავამ)	8
ზურაბ ლორთქიფანიძე — სოფლის გზაზე (ლექსი)	12
გრ. მესხია — ნორჩი მხატვრები (ფოტოანარკვევი)	14
ელიშბარ უბილაძე — დიდ გზაზე (ნაწყვეტები ამავე სახელწო-დების მოთხრობიდან)	16
გიორგი ვინჭიკაძე — ხარბი (ზღაპარი)	19
ბეჟან ბარდაველიძე — ძუები (მოთხრობა)	24
პიონერული ახალი ამბები	28
გ. ზუზაშვილი — „მშვიდობისათვის“ (წერილი)	29
მოკლე დ ყველაფერზე	30
ქადრაკი	31
გასართობი გარეკანის მე-3 გვ-გარეკანის პირველი გვერდის მხატვრობა ეკუთვნის გ. ფოცხიშვილს. გარეკანის მეორე გვერდზე „ოქტომბერი სმოდნი“ — ფოტორეპრო-დუქტია ნ. ოხენევის სურათიდან. გარეკანის მესამე გვერდზე — ნორჩი მოქანდაკე თენგიზ კიკელიშვილი გიორგი სააკაძის ესკიზზე მუშაობის დროს. ფოტო შ. ჩხეტიანისა.	32
ქურნალი დასურათებულია მხატვრების: შ. ცხადაძის, კ. მა-ხარაძის, დ. ხახუტაშვილის, ნ. შალიკაშვილის, ზ. დუვაკის, რ. ცუც-ქირიძის, და ფ. ლოლუას მიერ.	32

რედაქტორი რევაზ მარგანი

ს არ ედაქციო კოლეგია: რ. ელანიძე, გ. ვარდოსანიძე, რ. თაბუკაშვილი, მ. ლუბანიძე (პმგ. მდივანი), მარიჯანი, გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), ე. ქარელიშვილი, გ. შატერაშვილი, ბ. შელია, ვ. ჰელიძე.

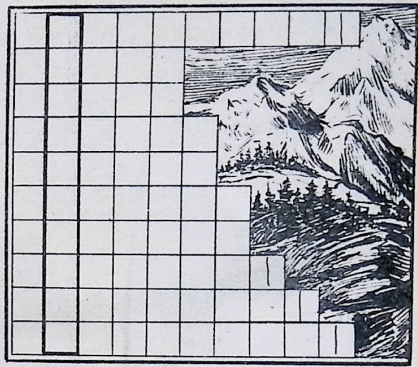
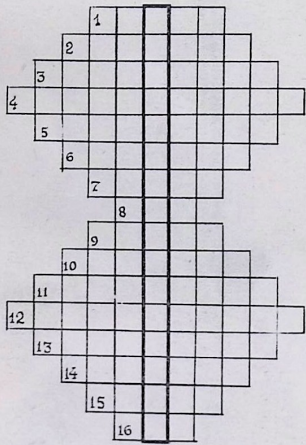
რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

„ПИОНЕРИ“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. ноябрь № 11, 1954
Тбилиси, Ленина, 14. რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 საბრუნველი. ტელ. 3—81—85.

№ 14699 ტირაჟი 15000 გამოცე. შეჯ. № 447. სტამბის შეჯ. № 1376. პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტის“.

მონახეთ სიტყვები ქვემოლ მოთავსებული კითხვების მიხედვით და ჩასწერეთ შესაბამისი ნომრების ჰორიზონტალურ უჯრედებში.

ჩასწერეთ მოცემულ უჯრედებში საქართველოში მდებარე მნიშვნელოვანი მწვერვალების სახელები. ყოველი მწვერვალის სახელის მეორე ასო უნდა იყოს „ი“.

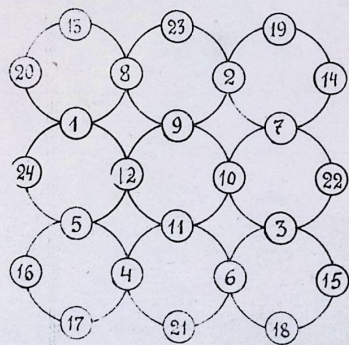
შეადგინა კ. კუბალაძემ

პესხი ჟარალ - პიონაისი* № 8-ში მოთავსებულ გესკრიოგზა

პესხი შარალგზა

1. ტყემლი, 2. ლომი.

პესხი არითმეტიკულ ამოცანა

ყოველ დიდ წრებაზე განლაგებულ პატარა წრეებში მოთავსებული ოთხი რიცხვის ჯამი, რომ უდრის 42-ს, ამისათვის რიცხვები ერთიდან ოთხამდე უნდა განლაგდეს ისე, როგორც ნახაზზე ნაჩვენებია.

1. სკრტული ინენტარი, 2. ერთ-ერთი მოკავშირე რესპუბლიკა, 3. რსუსრ ერთ-ერთი ოლქის ცენტრი, 4. საბაგირო რკინიგზა ციკაბო აღმართზე, 5. უმაღლესი ხელისუფლების სახეიწო, წერილობითი მიმართვა მოსახლეობისადმი, 6. დიდი რუსი მწერალი, იგავ-არაკების ავტორი, 7. პოეტური ნაწარმოები ლექსად, 8. ფართობის საზომი ერთეული, 9. საერთაშორისო სტალინური პრემიის ლაურეატი ბელგიელი ქალი, 10. სახელმწიფო სამხრეთ ამერიკაში, 11. დიდი რუსი გამოგონებელი, 12. სამკურნალო დაწესებულება, 13. სოფლის მეურნეობის მუშაკი საბჭოთა კავშირში, 14. ბავშვთა კომუნისტური ორგანიზაციის წევრი, 15. სახელმწიფო აზიამი, 16. ანბანის ნიშანი.

თუ სიტყვები სწორად იქნება შერჩეული, მაშინ შუა უჯრედებში ზევიდან ქვევით წაიკითხავთ ერთ-ერთი თანამედროვე ქართველი პოეტის ლექსის სათაურს. სათაური სამი სიტყვისაგან შესდგება და გამოხატავს მოწოდებას მოსწავლე ახალგაზრდობისადმი.

შეადგინა ო. ბახილაძემ

